

דברי הכנסת

הישיבה המאתיים-ושבעים-ושמונה של הכנסת הארבע-עשרה

יום שלישי, ב' בשבט התשנ"ט (19 בינואר 1999)

ירושלים, הכנסת, שעה 16:06

תוכן העניינים

- דברי ברכה של יושב-ראש הכנסת למשלחת חברי האספה הלאומית מקוריאה
דברי יושב-ראש הכנסת בנוגע להצעת חוק שירותי הדת היהודיים (תיקון מס' 10),
התשנ"ט–1999
- מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת
הצעת חוק מס שבח מקרקעין (תיקוני חקיקה), התשנ"ט–1999
(קריאה שנייה וקריאה שלישית)
הצעת חוק המפלגות (תיקון מס' 7), התשנ"ט–1999
(קריאה שנייה וקריאה שלישית)
תיקון טעות בחוק מס שבח מקרקעין (תיקוני חקיקה), התשנ"ט–1999
(קריאה שנייה וקריאה שלישית)
הצעת חוק רישוי עסקים (תיקון מס' 16), התשנ"ט–1999
(קריאה שנייה וקריאה שלישית)
הצעת חוק הבטחת הכנסה (תיקון – גמלה ליחיד שעמו ילד), התשנ"ח–1997
(הצעת חבר הכנסת ר' ברונפמן)
הצעת חוק מס רכוש וקרן פיצויים (תיקונים שונים), התשנ"ט–1999
(קריאה ראשונה)
מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת
הצעת חוק הרשויות המקומיות (מימון בחירות והוראת שעה), התשנ"ט–1999
(קריאה שנייה וקריאה שלישית)
הצעת חוק העמותות (תיקון מס' 4) (מען רישום), התשנ"ט–1999
(קריאה ראשונה)
הצעת חוק הבחירות לכנסת ולראש הממשלה (תיקון מס' 35) (מועמדים בבחירות מוקדמות),
התשנ"ט–1999
(קריאה ראשונה)

דברי ברכה של יושב-ראש הכנסת למשלחת חברי האספה הלאומית מקוריאה

היו"ר ד' תיכון:

חברי הכנסת, היום יום שלישי, ב' בשבט התשנ"ט, 19 בינואר 1999 – ישיבת הכנסת פתוחה.

חברי הכנסת, כמו תמיד, אנחנו שמחים לארח בכנסת משלחת מקוריאה.

רבותי חברי האספה הלאומית של קוריאה, אתם אורחים רצויים אצלנו, ואני מקווה כי תרגישו כאן כמו בבית.

פעם היתה קוריאה עבורנו ארץ רחוקה, שוכנת בקצה תבל. היום שבים ישראלים רבים מקוריאה כשהם מאוהבים בארץ השומרת על צביון מסורתי בצד המודרניזציה. ביקורים הדדיים כמו ביקורכם עכשיו וביקורים של נציגים ישראלים בכירים בסיאול, ובהם ראש הממשלה נתניהו, קידמו את ההיכרות ההדדית וחזקו את הקשרים בין המדינות. אגב, זאת המשלחת השנייה שמבקרת ביומיום האחרונים, וראוי לציין את יושב-ראש האגודה לידידות, חבר הכנסת מאיר שטרית, שמלווה את שתי המשלחות.

קשרי הכלכלה בין ישראל לבין קוריאה מתרחבים בהתמדה. כולנו מקווים, כי בכוח המרץ, השקדנות והחריצות שאתם מגלים תדעו להתמודד עם המשבר הכלכלי שעובר על ארצכם.

למרות המרחק העצום והשוני התרבותי המפריד בינינו, לקוריאנים ולישראלים יש הרבה מהמשותף. שני העמים הם נציגים של תרבויות עתיקות המתקיימות אלפי שנים. ישראל ואף קוריאה ידעו את טעמה של המלחמה האכזרית. שתי המדינות השתקמו ולמדו להתמודד עם נחשולי אחים מהגרים שזרמו אליהם כדי לבנות להם בית חדש. הן קוריאה והן ישראל הציעו לפליטים בית וסיוע לקידום חייהם.

אני רוצה לבשר לכם, כי בארץ מתגוררים בני קוריאה המדברים עברית ומכירים היטב את הארץ והעבר העשיר שלה. הם משמשים מורי דרך לתיירים מקוריאה שהגיעו בעבר בהמוניהם.

בין הכנסת לפרלמנט הקוריאני קמו אגודות ידידות המאפשרות לנו להכיר טוב יותר את שני העמים. אני בטוח, כי ביקורכם הנוכחי יתרום להידוק הקשרים בין שני הפרלמנטים. אני מאחל לכם ביקור פורה בישראל.

כאמור, בישראל שתי משלחות מקוריאה, רבותי.

דברי יושב-ראש הכנסת בנוגע להצעת חוק שירותי הדת היהודיים (תיקון מס' 10),

התשנ"ט-1999

היו"ר ד' תיכון:

אדוני חבר הכנסת רביץ, בדואר האלקטרוני של הכנסת התקבלו, נכון לזה הרגע, למעלה מ-1,000 מברקים. הדואר, או המחשב של הכנסת כורע תחת הנטל, וכולם מתנבאים ברוח אחת – יש מחלוקת גדולה בין יהודי ארצות-הברית לבין היהודים בישראל; משהו מטריד את יהודי ארצות-הברית. מה שאמרתי – למעלה מ-1,000 פניות – היה נכון לפני שעה. אני לא יודע מי נותן להן את המספרים המתאימים – – –

נסים דהן (ש"ס):

e-mail.

היו"ר ד' תיכון:

, אבל, מי נותן להן את המספרים של הכנסת? אני מציע לכולם, לחברי הכנסת e-mail בבסדר, את ה- – – –

אברהם פורז (מרצ – רצ, מפ"ם, שינוי):

באינטרנט זו לא בעיה למצוא.

היו"ר ד' תיכון:

בסדר, אבל צריך להבין איזה גירוי צריך להיות לאנשים. אתה בטח עושה את זה כל יום – נכון?

אברהם פורז (מרצ – רצ, מפ"ם, שינוי):

כן.

היו"ר ד' תיכון:

לפרלמנט ברומניה.e-mailחשבתי, שאתה ודאי שלחת היום

אברהם פורז (מרצ – רצ, מפ"ם, שינוי):

, אחרת אני לא – – –e-mailsאני שולח לעצמי כל הזמן

היו"ר ד' תיכון:

בסדר. רבותי, בכל זאת, יש בעיה.

עתה, לסדר-היום של היום. רבותי חברי הכנסת, חבר הכנסת שטרית, אני מדבר אליך כדי שתבין את הבעיה. התעוררה כאן בעיה תקנונית בכל מה שקשור בחוק שירותי הדת היהודיים. אני מבין שהחוק הזה הונח על שולחן חברי הכנסת לקראת קריאה שנייה וקריאה שלישית.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

איפה הוא?

היו"ר ד' תיכון:

הוא כבר הונח

נסים דהן (ש"ס):

הוא הונח.

היו"ר ד' תיכון:

אני אומר "הונח אתמול" – בלשון עבר.

נסים דהן (ש"ס):

הנה, הוא הונח. יש לכולם.

היו"ר ד' תיכון:

ואנחנו אכן ייעדנו לחוק הזה זמן רב, כדי שכל מי שחפץ, רוצה ועשוי להועיל לעניין יוכל לעשות זאת באמצעות הסתייגויות רבות; כל אנשי הכנסת אמורים היו להישאר כאן, כדי לאפשר לכל המסתייגים להשמיע את השגותיהם וגם לנסות לגמור את הדיון כך שאפשר יהיה להצביע על החוק הזה ביום חמישי, ובעקבותיו כן או לא – על חוק התקציב ועל חוק ההסדרים, או בסדר ההפוך: חוק ההסדרים וחוק התקציב.

אלא שאחר-הצהריים נכנסו אלי היועצים המשפטיים של הכנסת בלוויית חבר הכנסת דדי צוקר והעלו השגה באשר לצורה שבה הונח החוק על שולחן חברי הכנסת. מסתבר, שמאחורי כל העניין הזה יש בעיה. גם אני, כשקראתי בחוץ-לארץ שהחוק לא עבר בקריאה שנייה או לקראת קריאה שנייה וקריאה שלישית בוועדה, שאלתי ביום ראשון איך אפשר להניח את החוק הזה ובאיזו מתכונת הוא הונח. הטענה היתה, שבעצם הצורה שבה הניחו את החוק על שולחן חברי הכנסת איננה נכונה, שהרי כל סעיפי החוק אושרו בוועדת החוקה, חוק ומשפט, אך לא החוק בכללותו, כפי שנוהגות הוועדות לעשות – מצביעים כל הזמן על הסעיפים, ולאחר שהסעיפים מאושרים מצביעים על כל החוק, בדומה להצבעה בקריאה שלישית במליאה; הסעיפים אושרו, והחוק בשלמותו לא אושר. לכן התעוררה בעיה, איך מניחים את החוק הזה על שולחן הכנסת, באיזו מתכונת, מה זו הסתייגות ומה זה החוק.

יש לנו ניסיון בחוק דומה, שנדון בוועדת הכספים ושימש כתקדים בוועדת הכנסת. החוק עוסק בביטול הצורך להצביע כמה פעמים על תהליך ההפרטה – מה שנקרא בכנסת הקודמת: חוק אנטי דן תיכון; לנטרל את דן תיכון. האם אתה זוכר? מעניין שמי שרצה אז לנטרל רוצה היום – –

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

– – – לשנות.

היו"ר ד' תיכון:

– – לשנות את החוק, לבטל את החוק הזה.

מה שקרה הוא, שהחוק הוגש במתכונת הבאה: כאילו החוק אושר, והיו לו הסתייגויות רבות. הצורה שבה צריך היה להגישו היא – לקחת את החוק כפי שעבר בקריאה ראשונה, וזהו החוק העיקרי, ואת כל הדברים האחרים להגיש בצורת הסתייגויות. הדבר נעשה בצורה שונה – הפוכה.

לכן, התעוררה הבעיה, ואנחנו העדפנו להעביר את כל הנושא לדיון בוועדת הכנסת, כדי שזו תחוה את דעתה באשר לצורה שבה מגישים חוק לקראת קריאה שנייה וקריאה שלישית, בהתחשב בעובדה שהחוק לא עבר בוועדה אלא רק הסעיפים עברו. לכן, מה שנעשה באלה הרגעים הוא: לא לוקחים את החוק בחזרה, לא מושכים אותו, כי את זאת יכולה לעשות רק ועדת החוקה, חוק ומשפט, ועדיין לא

קיימת פסיקה של ועדת הכנסת. לפיכך, צריך להמתין שוועדת הכנסת תחווה את דעתה, כמובן, על-פי התקנון שנמצא לוקה בחסר בעניין הזה.

חנן פורת (מפד"ל):

היו"ר ד' תיכון:

יכול להיות שהדיון בחוק הזה יחל רק בשעה מאוחרת בלילה או מחר.

שבח וייס (העבודה):

יתחילו?

היו"ר ד' תיכון:

יחל. לגבי ההצבעות, בימים שני, שלישי ורביעי לא יהיו הצבעות בנושאים שנויים במחלוקת. כך סיכמו חברי הכנסת אלי גולדשמידט ומאיר שטרית, בשל בקשתם של כמה חברי כנסת ואילוצים שונים של ביקור בכל מיני מקומות. אני מכבד את ההחלטה הזאת שהתקבלה בעת ששהיתי בחוץ-לארץ. לפיכך, ועדת הכנסת תתכנס היום ותדון בנושא החוק.

אברהם פורז (מרצ – רצ, מפ"ם, שינוי):

יושב-ראש ועדת הכנסת בכלל לא יישן.

היו"ר ד' תיכון:

אז יש לו ממלא-מקום. לכן, תהיה ההחלטה אשר תהיה; אם תהיה הסכמה, אני מניח שיש לנו גם מחר זמן להתחיל בחוק. לגבי יום חמישי, שוב נצטרך לראות איפה אנחנו עומדים עם כל סל החקיקה הזה שקרוי: חוק התקציב וחוק ההסדרים – האם אפשר לקיים את הדיון ביום חמישי או שאי-אפשר לקיים אותו?

אברהם פורז (מרצ – רצ, מפ"ם, שינוי):

אני מבין שוועדת הכספים עדיין לא – – –

היו"ר ד' תיכון:

בסדר. אם היא לא תחליט, אז זה לא יידון. הרי אני לא יכול להיות קוסם. לכן אמרתי שהכול נמצא בתהליך נזיל, וההחלטה עדיין לא נפלה. בסך הכול, ביקשתי להבהיר עניינים, כי הסעיף עדיין מופיע על סדר-היום, אבל יכול להיות שבצורה שבה הוא מופיע בסדר-היום לא יהיה אפשר לפתוח את הדיון בהסתייגויות, כי בעצם החוק הוא הסתייגות וההסתייגות היא החוק. רבותי, רשות הדיבור – – –

חנן פורת (מפד"ל):

אני רוצה להבין. מתי – – –? מחר בבוקר תתכנס ועדת הכנסת.

היו"ר ד' תיכון:

לא, היא צריכה להתכנס היום.

חנן פורת (מפד"ל):

היום?

היו"ר ד' תיכון:

היום. חבר הכנסת שטרית, אולי תחכים אותנו בנושא ועדת הכנסת. אתה מצוי אצל הדברים שאני אומר?

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

אני מצוי בדברים שאתה אומר. ועדת הכנסת לא מתכנסת היום וגם לא מחר.

חנן פורת (מפד"ל):

למה?

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת שטרית, תתקרב למיקרופון, כדי שישמעו אותך.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, אני מצוי בדברים שאתה אומר. ועדת הכנסת איננה מתוכננת להתכנס היום, ולמיטב ידיעתי גם מחר היא איננה מתוכננת להתכנס. אתה שואל אותי? אני מספר עובדות. מחר היא איננה מתוכננת להתכנס. לכן, ספק – – –

אברהם רביץ (יהדות התורה):

אפשר לשנות.

היו"ר ד' תיכון:

יושב-ראש ועדת הכנסת נמצא כאן?

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

לא.

היו"ר ד' תיכון:

אתה כממלא-מקום?

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

אני יכול למלא את מקומו כיושב-ראש ועדה רק אם הוא מבקש. אני שומע שיש ישיבה מחר בשעה 10:30. יכול להיות שהוא מזמן מחר בבוקר ישיבה בשעה 10:30, ואז הנושא הזה יידון בוועדת הכנסת.

היו"ר ד' תיכון:

הוא מבין על מה מדברים?

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

אני חושב שכן. אם לא, נסביר לו.

אברהם פורז (מרצ – רצ, מפ"ם, שינוי):

אם הוא לא מבין, הוא יבין.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

אם לא, אני בטוח שיסבירו לו היטב בישיבה.

שבח וייס (העבודה):

כיוון שהוא מבין, אולי בגלל זה היא לא מתכנסת.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אולי הוא מבין יותר טוב ממה שאנחנו חושבים.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

לכן, אדוני היושב-ראש – – –

היו"ר ד' תיכון:

בסדר, אתה אומר שנקבעה ישיבה למחר ב-10:30.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

ב-10:30, ולכן אני אומר – – –

אברהם רביץ (יהדות התורה):

המציאו את הטלפונים, אפשר למצוא אותו.

היו"ר ד' תיכון:

לא, מצאו אותו.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

מצאו אותו. הנה, הוא אומר שתתקיים ישיבה מחר ב-10:30.

אברהם רביץ (יהדות התורה):

גם היום אפשר לקיים ישיבה.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

ועל כן ספק בעיני, אדוני היושב-ראש, אם אפשר לקיים דיון ביום חמישי השבוע. יכול להיות שכל העניין יידחה לשבוע הבא.

היו"ר ד' תיכון:

טוב, אני בטוח שיש לך קשר עם פנחס', חבר הכנסת רביץ, ואם לא לך, אז לדהן.

חנן פורת (מפד"ל):

ברשותך.

היו"ר ד' תיכון:

כן, יושב-ראש ועדת החוקה, חוק ומשפט.

חנן פורת (מפד"ל):

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת. אני רוצה לומר דבר בקשר לחוק הזה, אבל דבר בקשר לעבודת החקיקה בכנסת בכלל בימים שלקראתנו.

אני אינני סבור, שהוויכוח החובק זרועות עולם בין היועצים המשפטיים יש בו נפקא מינה כל כך גדולה. מאחר שאין לנו שיקול דעת שלא להניח חוק שאושר בקריאה ראשונה והובא לוועדה לצורך הכנתו לקריאה שנייה ושלישית – אין שיקול שלא להניח אותו בסופו של דבר, גם אם הוועדה אינה תומכת בו, על שולחן הכנסת.

היו"ר ד' תיכון:

לא, השאלה היא איך – – –

חנן פורת (מפד"ל):

השאלה תהיה מה היא ההצעה ומה ההסתייגות. בסופו של דבר, בעיקרה זאת שאלה פרוצדורלית, שהרי הכנסת תצטרך להכריע וכל אחד יכריע אם הוא תומך בהצעה או בהסתייגות. אני מקבל שהדבר הזה מחייב את הסידור הנאות, אבל הוא בסופו של דבר עניין של פרוצדורה ולא של מהות, ואני מאמין שהדבר הזה יסודר.

אני רק רוצה להעמיד את כולנו על לוח הזמנים שעומד בפנינו. אם אנחנו רוצים באמת שהכנסת תעשה את עבודת החקיקה שלה, בצורה מכובדת, גם בדברים גורליים שנוגעים לכל מערכות המדינה, בכללם הנושא של חוק ההסדרים וחוק התקציב, אני מאוד מבקש שנעשה כל מאמץ מחר בבוקר – – –

מקסים לוי (הליכוד-גשר-צומת):

למה אתה מתנה את זה?

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

אולי אתה יכול להסביר לי למה אי-אפשר להביא את חוק ההסדרים לכנסת בלי קשר לחוק?

נסים דהו (ש"ס):

מפני שאין לך רוב.

חנן פורת (מפד"ל):

קודם כול, כולנו מודעים לכך – – –

נסים דהו (ש"ס):

מפני שאין לך רוב.

חנן פורת (מפד"ל):

אנחנו מודעים לכך שההצבעות תוכלנה להיערך – – –

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

מה יהיה אם לא יהיה רוב – – – ?

נסים דהו (ש"ס):

אנחנו נישאר פה עד שיהיה רוב.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

– – –

חנן פורת (מפד"ל):

אדוני היושב-ראש, אתה מרשה לי לסיים את דברי?

היו"ר ד' תיכונ:

חבר הכנסת דהן, אתה רוצה לדבר? אז תן לו לגמור.

חנן פורת (מפד"ל):

מה שאני מבקש לומר – – –

מקסים לוי (הליכוד-גשר-צומת):

למה מתנים את זה בכלל? מי שמתנה את זה יכול לסכן את החוק שלו.

חנן פורת (מפד"ל):

חבר הכנסת מקסים לוי, אתה יודע היטב כמה דברים אתה התנית. אני אינני נכנס כעת לגופם של דברים, אני נכנס לשאלת לוח הזמנים. כל אחד מאתנו, או כל קבוצה בכנסת הזאת, יש לה דברים שהם בנפשה, ואתה יודע זאת לא פחות טוב מאחרים.

אבל מה שאני רוצה לומר הוא, שאם מחר בבוקר נסיים את הדיון בוועדה – ובאמת זה לא נפקא מינה אם זה יהיה כך או אחרת – אם באותו יום, מחר, נגמור את ההסתייגויות עם החלופין וחלופי חלופין מעתה ועד עולם ונסיים את הדיון בזה, נוכל להביא להצבעה, ואני מבין שההצבעות הראשונות תוכלנה להיעשות רק ביום שני בבוקר – –

נסים דהן (ש"ס):

אין הצבעות בימי שני, שלישי ורביעי.

חנן פורת (מפד"ל):

– – לצערי הגדול, זה הוא הסידור. נוכל להביא ביום שני בבוקר את החוק הזה להצבעה.

אני פונה אל הרב רביץ, שהוא האחראי לוועדת הכספים – – –

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת.

חנן פורת (מפד"ל):

— — — חבר הכנסת הרב רביץ, שהוא האחראי לוועדת הכספים — להכין את כל מה שנדרש.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

היושב-ראש של הוועדה.

חנן פורת (מפד"ל):

אני מבין שגם שם יש בעיה של הצבעות בימים האלה של עיד אל-פיטר, או שמא לא? על כל פנים, שיעשה את הדברים האלה ושהמערכת תפעל, כדי שנוכל לסיים את הנושא הזה — גם של החוק הזה וגם של חוק ההסדרים וחוק התקציב בתחילת השבוע הבא.

אדוני היושב-ראש, אני רוצה להוסיף מלה אחת, ברשותך. כולנו בירכנו את חברי הכנסת הערבים לרגל יום חגם, אבל אנחנו נמצאים במצב שנוטר לנו בסך הכול שבוע ימים. בימים האלה, אדוני היושב-ראש, לפנינו עוד שורה של חוקים שעמלנו עליהם ממש במשך חודשים ארוכים, חלקם חוקים של שנים: חוק החברות, חוק עוולות מסחריות ועוד שורה שלמה של חוקים. אני ממש אינני יודע איפה נמצא — — —

היו"ר ד' תיכון:

אני יכול להבטיחך שהחוקים האלה יאושרו בקדנציה הזאת.

חנן פורת (מפד"ל):

אני מקווה.

היו"ר ד' תיכון:

אבל לא יאושרו חוקים שצצים בן-רגע ככה.

חנן פורת (מפד"ל):

לא, אני לא מדבר על חוקים שצצים בן-רגע. אני מדבר על אותם חוקים כבדים, חוק החברות, חוק עוולות מסחריות, ונדמה לי שיש לנו עוד שניים-שלושה חוקים שכבר עמלנו עליהם בעבודה רבה, בעיקר בוועדת החוקה, חוק ומשפט. וגם אם נצטרך בשבוע שלאחר מכן לכנס את הכנסת עוד ליום או ליומיים כדי להשלים את הדברים, אני ממש מבקש ממך, כי אחרת נהיה לבזז אם לא נעשה את המלאכה שמוטלת עלינו. תודה.

היו"ר ד' תיכון:

רבותי. חבר הכנסת דהן.

נסים דהן (ש"ס):

אדוני היושב-ראש, אני מבין – – –

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת פורת, כאן מציעים מאחורי גבי שאולי תציע לבטל את חוק פיזור הכנסת, אז נספיק את הכול. זה לא שלי, אני לא מקורי.

חנן פורת (מפד"ל):

אתה יודע שאני הצבעתי נגד חוק פיזור הכנסת.

היו"ר ד' תיכון:

כבר לא בטוח בעד מה הצבעת. באיזו קריאה?

חנן פורת (מפד"ל):

בדוק את זה.

היו"ר ד' תיכון:

בקריאה הראשונה?

חנן פורת (מפד"ל):

בשתי הקריאות. בדוק את זה.

דוד צוקר (מרצ):

הרבה יותר קל למשוך את החוק עצמו.

נסים דהן (ש"ס):

אדוני היושב-ראש, אני מבין שהוויכוח הוא מה היא המתכונת הנכונה להגיש את החוק לכנסת. אין ויכוח שהחוק יכול להיות מונח על שולחן הכנסת גם במתכונתו הנוכחית. השאלה היא אם המתכונת השנייה, שלא מונחת, גם היא צריכה להיות מונחת לפנינו או לא. אין ויכוח שהמתכונת המונחת לפנינו היא אחת הצורות שצריכות להיות מונחות.

דוד צוקר (מרצ):

לא, היא צריכה לבוא בתור הסתייגות.

נסים דהן (ש"ס):

אבל גם כהסתייגות זה חלק מן ההנחה. אפשר להתחיל לדון על מה שמונח לפנינו או כהסתייגות או כמהות של החוק – –

היו"ר ד' תיכון:

אין דבר כזה.

נסים דהו (ש"ס):

— — כי זה חלק מהצורה שזה מונח לפנינו. הרי זה לא דבר חדש שלא יהיה קיים יותר, זה חלק מהצורה שזה צריך להיות מונח. ההמשך הוא כאילו שחסר חלק מההסתייגויות. נראה את זה כתיקון להסתייגויות. כשיש תיקון להסתייגויות, מתחילים לדון בהסתייגויות הקיימות ואת המשך התיקון מגישים במשך הזמן. עשינו את זה בחוק התקציב ובכמה אפשרויות. כשיש המשך להסתייגויות או תיקון להסתייגויות, דנים בהסתייגויות הקיימות על שולחן הכנסת ואת השאר מגישים במשך הזמן. אני לא רואה כל מניעה להתחיל עוד היום לדון בהסתייגויות הקיימות.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. חבר הכנסת שבח וייס.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

בוא נעבור לסדר-היום, אדוני.

היו"ר ד' תיכון:

יש לך כמה חוקים טובים במס רכוש, מס שבח מקרקעין?

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

— — —

היו"ר ד' תיכון:

אני רואה שכל בעלי הבתים יושבים כאן.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

כולם מחכים, נרשמנו לדיון — — —

חנן פורת (מפד"ל):

אתה נותן לשבח ומקבל קרב איתנים על הפרוצדורה.

שבח וייס (העבודה):

לא, בכלל לא.

אדוני היושב-ראש, אני חושב שההערה של חבר הכנסת נסים דהן ראויה לבדיקה. זה לא מצב מדוקדק. האמת היא, שכאן יכולה להיות הכרעה תקדימית של יושב-ראש הכנסת. עם זאת, אני חושב שההסתמכות על חוות דעת של היועצים המשפטיים של הכנסת בעניין הזה חיונית, כי בחקיקה אנחנו צריכים להיות מאוד זהירים, בעיקר ערב פיזור כנסת. מאוד זהירים.

אולי אחד השיקולים של היועצים המשפטיים יהיה גם הרעיון של חבר הכנסת נסים דהן, משום שאתה יכול להגיע עם מניפולציה חוקית עד גבול מסוים – אני אומר חוקית – מעבר לזה, היא כבר מניפולציה. זאת הערה אחת.

הערה שנייה, חבר הכנסת חנן פורת, זה לא טוב – וטוב שיושב-ראש הכנסת מגן על העניין הזה בתקיפות – שאנחנו נעשה הצבעות, כאשר תשעה חברים מוסלמים שלנו, של הבית הזה, נמצאים בחגם, ולכן אני חושב שהוא נוהג בסדר גמור. לא נורא, נתאפק יומיים. זה קצת יתארך ככה, וזה יכול היה ליפול גם ביום ראשון או שני.

חנן פורת (מפד"ל):

תאמין לי שנושא המועצות הדתיות – – – זה לא בדיוק צריך – – –

שבח וייס (העבודה):

סלח לי, הם חברי כנסת כמונו. סליחה, חבר הכנסת חנן פורת, הם חברי כנסת כמונו, וחוף מזה שכל הסיעה שלי, אדוני היושב-ראש, אצלם. כל הסיעה שלי אצלם. אני נשארתי פה כדי שיהיה איזה סימן שמישהו – – –

היו"ר ד' תיכון:

כנראה אתה בטוח שתיבחר.

שבח וייס (העבודה):

לא, אני לא בטוח. אני חושב שתפקידו של חבר כנסת הוא לעבוד. להסתובב בארץ זה נהדר, אבל קודם כול למלא את שליחותו בכנסת, בעיקר אם הוא רוצה לשכנע אנשים לעבוד בכנסת. אני מאחל לחבריני המוסלמים הרבה ברכות, ולחברי שמברכים אותם – שיואילו בטובם לברך אותם גם בשמי. אנחנו נעשה את מלאכתנו, אבל לא נחטוף הצבעות.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. חבר הכנסת דדי צוקר, האחרון.

דוד צוקר (מרצ):

אדוני היושב-ראש, חברי, אני רוצה להעיר, בעיקר לחבר הכנסת דהן, דבר אחד. בנייר שהונח לפנינו היה הכול, אם כי בצבעים הלא-נכונים; כלומר, במקום הלא-נכון. היה חסר רק דבר אחד, וזאת הבעיה, ולכן המלצת היועצים המשפטיים היתה מהירה, וכך גם הכרעת היושב-ראש היתה מהירה. לפנינו לא הונח אלא דבר אחד בלבד: את המלצת הרוב בוועדת החוקה. כלומר, על מה הצביעה ועדת החוקה? זה לא הונח בפנינו.

מאחר שהיועצים המשפטיים ויושב-ראש הבית ראו שזה לא פגם של מה בכך, הם אמרו: בבקשה לחזור אחורה, ותביאו לנו את זה באופן תקין.

היו"ר ד' תיכון:

תודה.

מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת

היו"ר ד' תיכון:

רבותי, אנחנו מתקדמים. הודעה למזכיר הכנסת.

מזכיר הכנסת א' האן:

ברשות יושב-ראש הכנסת, הנני מתכבד להודיע, כי היום הונחו על שולחן הכנסת –

לקריאה שנייה ולקריאה שלישית: הצעת חוק החברות הממשלתיות, (תיקון מס' 12), התשנ"ט–1999.

לדיון מוקדם: הצעת חוק שסימנה פ/2690 – הצעת חוק לקליטת העלייה, התשנ"ט–1999, של חבר הכנסת רומן ברונפמן וקבוצת חברי הכנסת. תודה רבה.

הצעת חוק מס שבח מקרקעין (תיקוני חקיקה), התשנ"ט–1999

(קריאה שנייה וקריאה שלישית)

היו"ר ד' תיכון:

רבותי, הצעת חוק מס שבח מקרקעין (תיקוני חקיקה), התשנ"ט–1999, של חבר הכנסת אברהם פורז – קריאה שנייה וקריאה שלישית. יציג את ההצעה יושב-ראש ועדת הכספים. מה מציע פורז? אילו הקלות הוא נותן לעם ישראל היום?

אברהם רביץ (יו"ר ועדת הכספים):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, ברשותך, תרשה לי להשיב על קריאת ביניים של חבר הכנסת מקסים לוי. חבר הכנסת מקסים לוי, אני משתמש בזכות שלי לעמוד כאן ולהשיב לך על קריאת ביניים ולרבים מהשומעים אותנו היום.

שאלת שאלה מאוד קשה וכואבת: מדוע אנחנו כורכים את שני אלה יחד? אני אשם בדבר הזה, ואני רוצה לומר לך, שיכול להיות שנגיע למצב, כפי שיושב-ראש הכנסת מצפה לו, שחוק ההסדרים בכלל ישבוק חיים לכל חי ולא יבוא עלינו יותר חוק כזה, אבל אנחנו חיים היום עם חוק ההסדרים.

אני רוצה לומר לך, שרבים מחברי הכנסת רצו לתלות את חוק ההסדרים בכל מיני נושאים, שהם לכל הדעות הרבה פחות חשובים מהנושאים שאני קשרתי אותם בו. אני אתן לך רק דוגמה אחת או שתיים. היה חבר כנסת שרצה לתקוע את חוק ההסדרים וממילא את חוק התקציב בנושא של כרטוס אחיד של חברות התחבורה – האם יהיה כרטוס או לא יהיה כרטוס. הוא אומר: אני לא רוצה כרטוס אחיד, ואם יהיה כרטוס, אין חוק ההסדרים. או דבר הרבה יותר חשוב אפילו, שיהיה כוח אכיפה לשר הבריאות על מנהלי קופות-החולים. זה חשוב מאוד, אבל אם תהיה אכיפה, אין חוק הסדרים ואין תקציב.

אני אומר לך במלוא הידידות, האמן לי, ואתה יודע זאת, שבשבילנו הנושא של שירותי הדת הוא לא סתם עוד חוק. יש מחלוקת בבניין הזה, אבל בשבילנו – בנפשנו הדבר, בנפש קיומו של העם היהודי

לדורותיו; בנפש קיומו של העם היהודי להמשיך את השרשרת הקיומית הזאת, שתמיד נמשיך להיות עם כזה.

מקסים לוי (הליכוד-גשר-צומת):

אתה מדבר על אנשי אופוזיציה.

אברהם רביץ (יו"ר ועדת הכספים):

לא, אני מדבר על אנשי קואליציה. מקסים, הבאתי לך דוגמאות מהקואליציה, לא מהאופוזיציה. אין לי בעיה עם האופוזיציה.

מקסים לוי (הליכוד-גשר-צומת):

אני לא בקואליציה הזאת. אם אתה מביא את חוק עיירות הפיתוח למימוש מחר בבוקר, יש לך הצבעה שלי ושל חברי. למה שאני אצביע בעד – – –

אברהם רביץ (יו"ר ועדת הכספים):

זה עוד דבר. אני מדבר רק על הלינקג', אני מדבר רק על החיבור. מדוע אני עושה חיבור בין הדברים האלה.

אדוני היושב-ראש, אני מודה לך על שנתת לי אפשרות להתבטא בנושא, שהוא לא הנושא שלשמו עליתי.

חברי הכנסת, הצעת החוק המונחת לפניכם לקריאה שנייה ולקריאה שלישית היא פרי יוזמתו המבורכת של חברנו, חבר הכנסת אברהם פורז. הצעת החוק כוללת שני נושאים:

1. מכירת שתי דירות מגורים זולות בפטור ממס, לצורך מימון רכישת דירה יקרה יותר.

בחוק מס שבח מקרקעין נקבע פטור ממס לגבי מכירת שתי דירות מגורים, שמחירן יחד אינו עולה על 1.2 מיליון ש"ח. סכום זה צמוד למדד ומתעדכן בינואר כל שנה. לפי נוסח החוק, מי שמוכר שתי דירות במחיר כולל העולה על הסכום האמור אפילו בשקל אחד, אינו זכאי כלל לפטור. זה דבר ממש חסר היגיון.

בהצעת החוק שלפנינו מוצע לקבוע, שמי שעומד בתנאי הפטור, אך הסכום הכולל שבו מכר את שתי דירות המגורים עולה על 1.5 מיליון, ישלם מס שבח רק על ההפרש שבין הסכום האמור לבין הסכום שבו נמכרו הדירות.

בהצעת החוק המקורית היתה כוונה לקבוע סכום של 1.3 מיליון. ועדת הכספים החליטה להביא בחשבון גם את העדכון של ינואר 1999, ולפיכך העמידה את הסכום על 1.5 מיליון ש"ח.

היו"ר ד' תיכון:

ברשותך, אני רוצה להבין. אני כבר מבולבל מכל התיקונים של החוק הזה. נניח שהוא מכר דירה ב-1.5 מיליון וקנה ב-1.7 מיליון. איזה מס הוא ישלם?

אברהם פורז (מרצ – רצ, מפ"ם, שינוי):

הוא ישלם רק על ההפרש, רק על ה-200,000.

אברהם רביץ (יו"ר ועדת הכספים):

על ההפרש שבין 1.5 מיליון ל-1.7.

נסים דהן (ש"ס):

על ה-200,000.

היו"ר ד' תיכון:

רק על ה-200,000?

אברהם רביץ (יו"ר ועדת הכספים):

כן, רק על ה-200,000.

היו"ר ד' תיכון:

ואם הוא מכר את הדירה ב-2.5 מיליונים?

נסים דהן (ש"ס):

על ההפרש. בכל מקרה רק על ההפרש.

היו"ר ד' תיכון:

והאוצר הסכים לחוק שלך?

אברהם פורז (מרצ – רצ, מפ"ם, שינוי):

כן.

נסים דהן (ש"ס):

כן, העברנו את החוק בוועדה.

אברהם רביץ (יו"ר ועדת הכספים):

אנחנו אומרים, שכדי לשמור על מטרת החוק ולא לאפשר לעשירים להתעשר עוד יותר, נקבעה תקרה, אדוני היושב-ראש, לשווי מכירת שתי הדירות גם יחד, של סכום שאינו עולה על 2.5 מיליונים.

2. פה יש מין תיקון של לאקונה בחוק, בפרשנות שניתנה לחוק המקורי. "היום הקובע" לעניין פטור ממס שבח על "דירת מגורים מזכה" – בתיקון מס' 34 לחוק מס שבח מקרקעין, שנכנס לתוקף ביום 28 בפברואר 1997, נקבעו כללים לעניין פטור ממס על "דירת מגורים מזכה". "היום הקובע" לעניין הגדרת "דירת מגורים מזכה" נקבע ליום 1 בינואר 1998. לפי נוסח החוק המקורי לא היה ברור אם הפטור יחול על דירות שנמכרו בתקופה שבין 28 בפברואר 1997 ועד 1 בינואר 1998.

מוצע להבהיר, כי ההוראות המתייחסות ל"דירת מגורים מזכה", תחילתן ביום 1 בינואר 1998, והן חלות גם לגבי דירות שנמכרו בתקופה שבין 28 בפברואר 1997 ועד ליום 31 בדצמבר 1997.

היו"ר ד' תיכון:

מה זה אומר בעברית פשוטה?

אברהם פורז (מרצ – רצ, מפ"ם, שינוי):

זה יצר מצב שהוראת המעבר גורמת לכך, שאם אתה מוכר היום, אתה חייב במס שבח, ואם אתה דוחה את זה בשמונה חודשים, אתה פטור. היה מין דבר כזה, שמיום כניסת החוק לתוקף ועד שמונה חודשים לאחר מכן לא היתה הוראת מעבר.

אברהם רביץ (יו"ר ועדת הכספים):

נכון. אני רוצה לומר לך, אדוני היושב-ראש, שכל אלה שמכרו עד אז דירות – פשוט המתינו להצעת החוק הזאת שתתקן – – –

נסים דהן (ש"ס):

— — —

אברהם רביץ (יו"ר ועדת הכספים):

כן, להעברה. כמובן – ובלבד שנמסרה הודעה על המכירה למנהל מס שבח עד ליום 19 בפברואר 1998.

חברי הכנסת, כאן מדובר בהקלות. לא הוגשו כל הסתייגויות להצעת החוק, ואני מציע לחברי הכנסת להצביע בעדה. תודה.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. אני מבין שההבדל הוא בעצם בין המס השולי לבין המס על כל הסכום מהתחלה.

אברהם רביץ (יו"ר ועדת הכספים):

כן, גם זה.

נסים דהו (ש"ס):

הפעם מחלקים מתנות לפני הבחירות, חבר הכנסת פורז מחלק.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

חבר הכנסת פורז מחלק את המתנה.

היו"ר ד' תיכון:

בסדר, בסדר. לפני שלוש שנים הוא ניסה, וזה לא עבר.

רבותי, אנחנו ניגשים להצבעה על הצעת חוק מס שבח מקרקעין (תיקוני חקיקה), התשנ"ט-1999, בקריאה שנייה. לשם החוק ולסעיפים 1 ו-2 אין הסתייגויות. מי בעד אישור הסעיפים הללו בקריאה שנייה? אפשר להצביע.

הצבעה מס' 1

בעד סעיפים 1-2 – 11

נגד – אין

נמנעים – אין

סעיפים 1-2 נתקבלו.

היו"ר ד' תיכון:

בעד – 11, אין מתנגדים, אין נמנעים. החוק עבר בקריאה שנייה.

אנחנו עוברים להצבעה בקריאה שלישית על חוק מס שבח מקרקעין (תיקוני חקיקה), התשנ"ט-1999. מי בעד? מי נגד? אפשר להצביע.

חנו פורת (מפד"ל):

אנחנו בעד המעמד הבינוני.

שבח וייס (העבודה):

אנחנו בעד או נגד?

מקסים לוי (הליכוד-גשר-צומת):

כשחבר הכנסת פורז מציע, צריך לחשוב פעמיים.

שבח וייס (העבודה):

זהו, אני מסתכל על חבר הכנסת מקסים לוי.

הצבעה מס' 2

בעד החוק – 11

נגד – אין

נמנעים – אין

חוק מס שבח מקרקעין (תיקוני חקיקה), התשנ"ט–1999, נתקבל.

היו"ר ד' תיכון:

בעד – 11, אין מתנגדים, אין נמנעים.

חבר הכנסת פורז, עכשיו תסביר לנו בדיוק על מה הצבענו. תגיד לי, זה טוב לקבלנים, זה רע לקבלנים?

אברהם פורז (מרצ – רצ, מפ"ם, שינוי):

זה לא עניין של קבלנים.

נסים דהן (ש"ס):

זה לא קשור לקבלנים.

היו"ר ד' תיכון:

אתה הופך ליקיר הקבלנים עכשיו?

אברהם פורז (מרצ – רצ, מפ"ם, שינוי):

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, אני מתנצל מראש על כך שלכאורה אני נראה כטרחן העוסק בזוטות. דברים לא חשובים, תיקונים קטנים בחוק מס שבח – מה זה כבר חשוב?

היו"ר ד' תיכון:

למה? זה חשוב מאוד.

אברהם פורז (מרצ – רצ, מפ"ם, שינוי):

אני רוצה לומר לכם, שמדובר באנשים שלגביהם זה חשוב מאוד, מאוד מאוד חשוב, ואם אנחנו לא רוצים להטיל קנס על נישואין – ואנחנו לא רוצים להטיל קנס – אנחנו צריכים לאפשר לשני בני זוג, שלכל אחד מהם היתה, נניח, דירה קטנה, והם רוצים למכור את שתיהן בפעם אחת ולקנות דירה יותר יקרה, לא להיענש על-ידי האוצר, ולא לחייב אותם לשלם מס שבח שלא מגיע מהם. זה בעצם התיקון הראשון בהצעת החוק והוא אומר: אם אתם, שניים, קונים דירה במחיר עד 1,500,000 שקלים, אתם פטורים לגמרי, ואם קניתם ב-1,600,000 שקלים, הרי רק על ה-100,000 השוליים תשלמו מס שבח; ולא, היה מצב שברגע שעברתם בשקל אחד את הסכום המרבי – קודם זה היה 1,200,000 שקלים – אתם משלמים מייד מס שבח על כל הכסף הזה. אם כן, זה חוק לעידוד הנישואין. חוק טוב, נכון, חבר הכנסת חנן פורת? אנחנו לא רוצים לעודד אנשים לחיות בלי נישואין, חלילה.

התיקון השני גם הוא תיקון מאוד חשוב. במהלך שנת 1997 בא האוצר ברעיון שעל פניו נראה נכון והכנסת אימצה אותו. היא אמרה: אנחנו פוטרם דירות מגורים ממס שבח. אחת לארבע שנים אדם

יכול למכור דירת מגורים בפטור ממס שבח, גם אם יש לו 100 דירות, ואם זו דירה יחידה, הוא יכול למעשה למכור אותה כל הזמן, אבל – – –

נסים דהן (ש"ס):

כל יום.

אברהם פורז (מרצ – רצ, מפ"ם, שינוי):

כל יום. הוא יכול כל יום להחליף. אגב, בעניין הזה אני אספר לך סיפור איך מגלגלים את זה ממס הכנסה, עם איזה פטור – –

נסים דהן (ש"ס):

אני אספר לך.

אברהם פורז (מרצ – רצ, מפ"ם, שינוי):

– – עם בניית קוטג'ים, אבל נעזוב את זה כרגע.

היו"ר ד' תיכון:

לא, לא, זה חשוב דווקא.

אברהם פורז (מרצ – רצ, מפ"ם, שינוי):

יש היום שיטה שבה אדם קונה מגרש.

נסים דהן (ש"ס):

קבלן לעצמו.

אברהם פורז (מרצ – רצ, מפ"ם, שינוי):

קבלן קונה מגרש, בונה עליו קוטג' עצמי ומוכר אותו. הוא פטור ממס לחלוטין.

היו"ר ד' תיכון:

מוכר אותו פעם בארבע שנים.

אברהם פורז (מרצ – רצ, מפ"ם, שינוי):

לא, אם היא יחידה – – –

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

כן, אבל יכולים להרים את המסך.

אברהם פורז (מרצ – רצ, מפ"ם, שינוי):

הוא גר בדירה בשכירות, אין לו דירה משל עצמו.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

חבר הכנסת פורז, אבל אז יכולים לבוא ולקבוע שהוא סוחר במקרקעין ולחייב אותו – – –

אברהם פורז (מרצ – רצ, מפ"ם, שינוי):

לא, לא הייתי אומר כך.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

יכולים לחייב אותו לא במס שבח, אלא במס הכנסה – – –

אברהם פורז (מרצ – רצ, מפ"ם, שינוי):

חבר הכנסת ריבלין, אתה יודע שכאשר יש בעיה עם פרשנות, היא כבר לא טובה, אבל בעיקרון מה פה הטריק? הטריק היה והינו כזה: כשאין לך דירה משל עצמך ואתה גר בשכירות, אתה קונה מגרש, בונה קוטג' ומוכר אותו, קונה מגרש, בונה קוטג' ומוכר אותו – זה היה פטור לגמרי, גם ממס הכנסה, כי בשלב הראשון כאילו בנית את הבית לעצמך, ולכן אין מס הכנסה. בשלב השני אתה מוכר דירת מגורים – פטור ממס שבח. לא חשוב, נעזוב את זה. באו אנשי אגפי המסים ואמרו: אם יש לך דירת מגורים, והיא מושכרת למשרד ואתה מוכר אותה, אנחנו לא מסכימים שתהיה פטור ממס שבח. אנחנו מסתכלים על הדירה הזאת כאילו היתה משרד, ואז חובה לשלם שבח.

ואז באנו ואמרנו: תראו, רבותי, יש היום עשרות אלפי דירות, או אלפי דירות כאלה, שמושכרות למשרדים. לפעמים יש חוזה לתקופה ארוכה. נניח שמישהו השכיר למשרד עורכי-דין, במקום שמותר לעשות שימוש חורג, דירה לחמש שנים. ויש מקרים כאלה, כל אחד מאתנו יודע. אם אנחנו מעבירים את החוק כך, יצא – – –

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

כבר העברנו.

אברהם פורז (מרצ – רצ, מפ"ם, שינוי):

אני רק רוצה להסביר.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

בקריאה ראשונה הסברת לנו.

היו"ר ד' תיכון:

יש לו זכות, יש לו זכות.

אברהם פורז (מרצ – רצ, מפ"ם, שינוי):

יש לי זכות.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אתה רוצה לשכנע אותנו – – –

אברהם פורז (מרצ – רצ, מפ"ם, שינוי):

ואז היינו צריכים הוראת מעבר. הוראת המעבר נועדה למנוע פינוי חפוז של כל המשרדים מהדירות, שלא יהיה מצב שעורך-דין מפונה מהדירה ואין לו לאן ללכת. אמרנו: לאט לאט, אנחנו נעשה תקופת מעבר עד שנת 2000, וקבענו כל מיני תנאים. מה לעשות, אדוני היושב-ראש – – –

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, אני יכול לומר לחבר הכנסת פורז משהו מהמיקרופון?

היו"ר ד' תיכון:

בבקשה.

חנו פורת (מפד"ל):

אדוני היושב-ראש, אתה כל כך סובלני.

היו"ר ד' תיכון:

תשמע, לאן אני ממהר?

אברהם פורז (מרצ – רצ, מפ"ם, שינוי):

אין חוק הסדרים, אין חוק תקציב, אין חוק מועצות דתיות, אז מה כבר נותר?

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, חבר הכנסת פורז הוא אחד מחברי הכנסת המעולים והמופלאים של הכנסת הזאת, העוסק בחקיקה באמונה, לצרכיו ולדרישותיו של כל אחד ואחד מהעם הזה. עם זאת הוא, כמובן, הציג בפנינו את הצעת החוק הזאת בקריאה ראשונה, ולאחר מכן דנו בה לקראת קריאה שנייה וקריאה שלישית, ואנחנו מכירים את כולה ובקיאם בכל רזי החוק. אנחנו מברכים את חבר הכנסת פורז על הזמן שניתן לו על מנת לקדם את ענייני תנועתו ומפלגתו לקראת הבחירות הבאות, אבל אנחנו הבענו את תמיכתנו בחוק בהצבעתנו, ואין צורך להגזים ולהפריז בהליכי – – –

אברהם פורז (מרצ – רצ, מפ"ם, שינוי):

חבר הכנסת ריבלין, תודה שמרגע שעליתי לכאן דיברתי רק על חוק מס שבח, ולא אמרתי מלה וחצי. מלה על שום דבר אחר.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

זו סגולתך.

אברהם פורז (מרצ – רצ, מפ"ם, שינוי):

אבל מה שאני רוצה לומר כאן – ואני כבר מסיים, תוך חצי דקה – הוא, שיצרנו מצב שבו אנשים, במהלך שנת 1997, מכרו דירות מגורים ששימשו כמשרד, בלי לדעת שאנחנו יצרנו פה פרצה שגרמה לחיוב במס שבח. התוצאה היתה, שיש כמה עשרות מקרים שאנשים, שלא מידיעה ושלא בכוונה, מכרו דירות ממרס 1997 ועד סוף 1997 ונפלו למס שבח של עשרות אלפי דולרים, וזה גרם לטרגדיות איומות. עם קבלת החוק הזה, שבמקרה זה יש לו תחולה רטרואקטיבית, כי אנחנו מתקנים שגגה שיצאה מלפנינו – דבר שלא התכוונו לו – אנחנו פותרים כמה עשרות מקרים כאלה ומונעים טרגדיות איומות.

אני רוצה להודות לכם על עזרתכם בהעברת החוק. תודה.

היו"ר ד' תיכון:

תודה.

הצעת חוק המפלגות (תיקון מס' 7), התשנ"ט-1999

(קריאה שנייה וקריאה שלישית)

היו"ר ד' תיכון:

הצעת חוק המפלגות (תיקון מס' 7), התשנ"ט-1999, קריאה שנייה וקריאה שלישית – של חברי הכנסת אופיר פינס-פז, שמריהו בן-צור, ענת מאור, מרינה סולודקין וסאלח סלים. יציג את הצעת החוק יושב-ראש ועדת החוקה, חוק ומשפט.

אברהם פורז (מרצ – רצ, מפ"ם, שינוי):

אדוני היושב-ראש, יש פה איזו טעות בהדפסה של החוק שצריך לתקן. לא שמתי לב.

חנן פורת (יו"ר ועדת החוקה, חוק ומשפט):

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, הצעת החוק שלפנינו, שמובאת לקריאה שנייה ולקריאה שלישית, פשוטה בתכלית. היא נוגעת לתיקון בחוק המפלגות, שלפיו יכולים להתקבל כחברים למפלגות עד כה רק צעירים מגיל 18 ואילך. על-פי הצעת חוק זו אנחנו מביאים לכך שגם בני נוער מגיל 17 ואילך יוכלו להיות חברי מפלגות לכל דבר, להשתתף בחיים הפוליטיים, להשתתף בחיים הדמוקרטיים, לבחור את הוועידה והמרכז, ובקיצור, ליטול חלק בחיים הפוליטיים במדינת ישראל.

אומנם, צריך להודות שיש מחיר-מה לכך שאתה נוטל נער בגיל 17 ומכניס אותו לתוך רזי הפוליטיקה, על כל נפתוליה, ואולי על כל משבריה. עם זאת היינו סבורים, שאלה שחפצים בכך, מן הראוי לאפשר להם זאת.

היו"ר ד' תיכון:

למה לא מהגן?

חנן פורת (יו"ר ועדת החוקה, חוק ומשפט):

אז אני אגיד לך, שכשדנו על כך בוועדה אמרנו, שאם מגיל 17 זכאי אדם, על-פי חוק שאנחנו חוקקו, להינשא, אז הוא גם רשאי להינשא למפלגתו.

שבח וייס (העבודה):

יש בזה משהו.

חנן פורת (יו"ר ועדת החוקה, חוק ומשפט):

יש בזה משהו. אני שמח. שבח, הואיל ועסקנו קודם במס שבח מקרקעין, עכשיו זכיתי למס שבח וייס.

שבח וייס (העבודה):

ברשותך, חבר הכנסת חנן פורת, האם הורדתם גם את גיל המשמרת הצעירה? עד גיל 36 זה המשמרת הצעירה, לחלק מהם כבר יש ילדים וילדות בני 15 ו-16.

חנן פורת (יו"ר ועדת החוקה, חוק ומשפט):

תדע לך, שאצלנו במפד"ל, כשהיה בשעתו חוג הצעירים שנמנה עמו זבולון המר, זיכרוננו לברכה, הצעירים הפכו להיות זקנים, אבל הם עדיין נשארו צעירים ברוחם.

אני רוצה, אדוני היושב-ראש, בעידן הזה של הפריימריס, לתת יישר כוח לאלה שהציעו הצעת חוק זו, אבל בעיקר אני רוצה לחלוק שבחים לחברנו אופיר פינס-פז, שמכתת כעת רגליו, שידעו הצעירים בכל המפלגות, ובעיקר במפלגת העבודה, שאופיר פינס-פז היה זה שדאג לכך שהם ישולבו בתוך המערכת הפוליטית מרצונם, אני רק מקווה, ואני מציב את זה גם כאזהרה –

שבח וייס (העבודה):

שידעו גם מי מצביע.

חנן פורת (יו"ר ועדת החוקה, חוק ומשפט):

– – כתמרור אזהרה, רבותי, שלא יהיה מצב שבו, כפי שאנחנו מכירים, כשאחד רוצה להיבחר והוא מתחיל לכנס לעצמו תומכים ורושם אנשים למפלגה, שלא ייכנס לבתי-הספר ויביא אותם עדרים עדרים מגיל 17 ואילך.

שבח וייס (העבודה):

זה בדיוק מה שיהיה. זה החוק. זו מטרת החוק.

היו"ר ד' תיכון:

זה בדיוק מה שיהיה כאן. זה הרע בחוק שלך. תכניס את הפריימריס של המפלגות לתוך בתי-הספר.

חנן פורת (יו"ר ועדת החוקה, חוק ומשפט):

רבותי, תעמולה בבתי-ספר אסורה, תעמולה במסגרות חינוך שונות אסורה, אבל אני חושב, שבכל זאת, בני 17 שרוצים להימנות עם חברי מפלגה והם נוטלים בה חלק, זכאים לכך.

ועל כן אני ממליץ לתמוך בהצעת חוק זו, ונודה, כאמור, לחבר הכנסת אופיר פינס-פז, שיזם וגם דחף הצעת חוק זו הלכה למעשה. תודה.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. אנחנו ניגשים להצבעה.

אברהם רביץ (יהדות התורה):

אפשר להכריז על תיקון טעות?

היו"ר ד' תיכון:

קודם נגמור את ההצבעה. סבלנות.

הצעת חוק המפלגות (תיקון מס' 7), התשנ"ט–1999, בקריאה שנייה. לשם החוק ולסעיף 1 אין הסתייגויות. מי בעד? מי נגד? אפשר להצביע.

הצבעה מס' 3

בעד סעיף 1 – 11

נגד – אין

נמנעים – 1

סעיף 1 נתקבל.

היו"ר ד' תיכון:

בעד – 11, אין מתנגדים, אחד נמנע. החוק אושר בקריאה שנייה.

אנחנו עוברים להצבעה בקריאה שלישית על הצעת חוק המפלגות (תיקון מס' 7), התשנ"ט–1999. מי בעד? מי נגד? אפשר להצביע.

הצבעה מס' 4

בעד החוק – 11

נגד – אין

נמנעים – 1

חוק המפלגות (תיקון מס' 7), התשנ"ט–1999, נתקבל.

היו"ר ד' תיכון:

בעד – 11, אין מתנגדים, אחד נמנע. רבותי, חוק המפלגות (תיקון מס' 7), התשנ"ט–1999, אושר בקריאה שלישית. תודה רבה.

תיקון טעות בחוק מס שבח מקרקעין (תיקוני חקיקה), התשנ"ט–1999

(קריאה שנייה וקריאה שלישית)

אברהם רביץ (יו"ר ועדת הכספים):

אפשר להכריז על תיקון טעות?

היו"ר ד' תיכון:

סליחה, רק רגע, נפלה טעות, נפל דבר בישראל בחוק מס שבח מקרקעין (תיקוני חקיקה) – של חבר הכנסת פורז. בבקשה, חבר הכנסת רביץ.

אברהם רביץ (יו"ר ועדת הכספים):

אני מבקש לתקן טעות בחוק מס שבח מקרקעין (תיקוני חקיקה) שזה עתה התקבל. בסעיף 2 לחוק, בסעיף 12(ג) נאמר: (98 בפברואר 1997). ומכיוון שבפברואר בדרך כלל יש רק 28 ימים, הכוונה היא כמובן ל-28 בפברואר, ולא ל-98 בפברואר.

שבח וייס (העבודה):

הכוונה אחת לארבע שנים.

היו"ר ד' תיכון:

רבותי, רשמנו לעצמנו את הטעות של המדפיסה ואנחנו מתקנים על-פי דברי חבר הכנסת רביץ, יושב-ראש ועדת הכספים. תודה.

הצעת חוק רישוי עסקים (תיקון מס' 16), התשנ"ט–1999

(קריאה שנייה וקריאה שלישית)

היו"ר ד' תיכון:

אנחנו ממשיכים. הצעת חוק רישוי עסקים (תיקון מס' 16), התשנ"ט–1999, של חבר הכנסת חנן פורת – קריאה שנייה וקריאה שלישית. בבקשה.

חנן פורת (יו"ר ועדת החוקה, חוק ומשפט):

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, אני מודה ומתוודה, שכל העיסוק בסוגיה הזאת שבחוק זה אינו נעים כלל ועיקר – –

שבח וייס (העבודה):

מה זה?

חנן פורת (יו"ר ועדת החוקה, חוק ומשפט):

– – אבל אני חושב שהוא נדרש. אין בכוונת החוק הזה, אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, למנוע קיומן של חנויות לאביזרי מין, אפילו לא קיומן של חנויות לקלטות לווטות, ולא קיומן של , כל מיני דברי הצצה ודברי תועבה למיניהם – – peep show חנויות, מה שקרוי בלעז

שבח וייס (העבודה):

אתה יודע יותר ממני. לא ידעתי.

חנן פורת (יו"ר ועדת החוקה, חוק ומשפט):

– – וזאת בשל העובדה הפשוטה, שאם יש אנשים שנזקקים לכך, איננו רוצים במדינה דמוקרטית וחופשית להגבילם כל עוד אין הם פוגעים באחרים. אבל זאת בדיוק הנקודה – כל עוד אינם פוגעים באחרים.

לצערנו הגדול, הגיעו אלינו לוועדת החוקה, חוק ומשפט דוגמאות שונות ופניות שונות של אנשים שנפגעים מקיומן של חנויות כאלה שעה שהן ממוקמות במקומות אסטרטגיים, בפתח בית-דירות שנמצאים בו ילדים רבים, בפתח ספרייה עירונית במקום אחד, באיזה פסאז' הומה, כשהדברים הללו פשוט פוגעים באנשים הנחשפים לעניין הזה בעל כורחם, ובפרט כשמדובר בצעירים.

הצעת החוק הזאת, מורי ורבותי, שמובאת כאן לקריאה שנייה ולקריאה שלישית, כל עניינה הוא להסדיר את קיומן של החנויות הללו, שאינן מוסדר כיום בחוק, במסגרת חוק רישוי עסקים. כי אם ברישוי עסקים אנחנו יכולים להרשות לעצמנו לקבוע מקומם של איטליזים או מספרות, ולקבוע לגביהם מגבלות, על אחת כמה וכמה נכונים הדברים לגבי חנויות של פרסומים ושל אביזרי מין, שבוודאי לא כל אחד רוצה להיחשף להם בעל כורחו.

הצעת החוק הזאת נותנת לרשות את הסמכות, במקרים שהיא רואה שהדבר נחוץ באופן מוחשי למען שלום הציבור, או בשל הצעירים, לקבוע בעיקר שלושה דברים: 1. את מיקומן של החנויות, כדי שלא יהיו במקומות המפריעים ומכבידים; 2. את הפרסום שלהן, שלא יהיה בצורה פרובוקטיבית ופוגעת; 3. את הגיל של אלה שנכנסים אליהן, שלא יהיה פחות מגיל 17.

אני חושב, מורי ורבותי, שגם אלה שדוגלים בחופש ואפילו במתירנות, צריכים להסכים, שלפחות נכון להגביל את הנושא הזה ולתת לו את העיצוב הראוי לו, כדי שלא לפגוע באנשים שאינם רוצים להיחשף לו.

שבח וייס (העבודה):

כמו גיל המפלגה, 17.

חנן פורת (יו"ר ועדת החוקה, חוק ומשפט):

נכון, מה לעשות. פה זה 17, בלי שנגדיר את המפלגה, חלילה, כמוצגים מעין אלה שאנחנו עוסקים בהם.

שבח וייס (העבודה):

גם זה יש.

חנן פורת (יו"ר ועדת החוקה, חוק ומשפט):

על כל פנים, רבותי, אני מקווה שחברי הכנסת כולם יצטרפו לתמיכה בהצעת חוק זאת. ואולי אוסיף ואציין, שבשעתו, בשעה שנושא זה הובא בפני שופט בית-המשפט העליון השופט מנחם אלון, הוא עצמו אמר, כיוון שהוא לא יכול היה להגביל בהעדר חוק, בלשון הזאת: "מן הראוי כי יבוא תיקון מתאים לחוק רישוי עסקים בדומה לתיקון שהתקבל לעניין משחקי הימור, גם לעניין מסוג זה"; דהיינו, למכירת אביזרי מין.

ובכן, אנחנו מקיימים כאן גם את רצונו של בית-המשפט ומעגנים זאת בחקיקה ראויה. תודה.

היו"ר ד' טל:

תודה רבה. חברת הכנסת יעל דיין איננה, אשר על כן אין הסתייגויות ואנחנו נעבור להצבעה כהצעת הוועדה על חוק רישוי עסקים (תיקון מס' 16), התשנ"ט-1999.

ההצבעה היא על סעיף 1 עם כל סעיפי המשנה. מי בעד? מי נגד? ההצבעה החלה.

הצבעה מס' 5

בעד סעיף 1 – 7

נגד – 2

נמנעים – אין

סעיף 1 נתקבל.

היו"ר ד' טל:

ובכן, בעד – 7, נגד – 2, אין נמנעים. אשר על כן, הצעת חוק רישוי עסקים עברה (תיקון מס' 16) בקריאה שנייה. אני מוסיף להצבעה את חבר הכנסת ברונפמן.

חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצבעה בקריאה שלישית. מי בעד? מי נגד?

הצבעה מס' 6

בעד החוק – 7

נגד – 2

נמנעים – אין

חוק רישוי עסקים (תיקון מס' 16), התשנ"ט–1999, נתקבל.

היו"ר ד' טל:

ובכן, בעד – 7, שני מתנגדים, אין נמנעים. אשר על כן אני קובע, שהצעת חוק רישוי עסקים (תיקון מס' 16), התשנ"ט–1999, עברה בקריאה שלישית. תודה רבה.

הצעת חוק הבטחת הכנסה (תיקון – גמלה ליחיד שעמו ילד), התשנ"ח–1997

(הצעת חבר הכנסת ר' ברונפמן)

היו"ר ד' טל:

חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצעת חוק של חבר הכנסת רומן ברונפמן: הצעת חוק הבטחת הכנסה (תיקון – גמלה ליחיד שעמו ילד), התשנ"ח-1997, הצעה פ/1706, דיון מוקדם, הצבעה בלבד. אין מסתייגים.

אנחנו עוברים להצבעה. מי בעד? מי נגד? אפשר להצביע.

הצבעה מס' 7

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 10

נגד – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הצעת חוק הבטחת הכנסה (תיקון – גמלה ליחיד שעמו ילד), התשנ"ח-1997, לדיון מוקדם בוועדת העבודה והרווחה נתקבלה.

היו"ר ד' טל:

זו קריאה טרומית של הצעת חבר הכנסת רומן ברונפמן, הצעת חוק הבטחת הכנסה (תיקון – גמלה ליחיד שעמו ילד). ובכן, עשרה בעד, אין מתנגדים, אין נמנעים. אשר על כן, אני קובע, שהצעת החוק עברה בקריאה טרומית. תודה רבה, חברי הכנסת.

הצעת חוק מס רכוש וקרן פיצויים (תיקונים שונים), התשנ"ט-1999

(קריאה ראשונה)

היו"ר ד' טל:

אנחנו עוברים לנושא הבא: הצעת חוק מס רכוש וקרן פיצויים (תיקונים שונים) – לא משונים, שונים – של חברי הכנסת אברהם פורז, מאיר שטרית, אברהם הירשזון, עזמי בשארה וקבוצת חברי הכנסת – קריאה ראשונה. יציג את ההצעה חבר הכנסת מאיר שטרית, בבקשה.

אני רוצה לציין, שהצעת החוק הקודמת עוברת לוועדת העבודה והרווחה.

חבר הכנסת מאיר שטרית, בבקשה.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, לעתים יש זמן גסיסה ארוך להרבה מאוד נושאים. אחד מהם, אדוני היושב-ראש, זה חוק מס רכוש.

היו"ר ד' טל:

אבל זה היה מוגזם לכל הדעות.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

נכון, אתה צודק. אנחנו רוצים לעזור לו להגיע לגסיסה מהירה. אני חושב, אדוני היושב-ראש, שהגיעה השעה שמדינת ישראל תבטל את המס המעוות הזה.

כידוע, מס רכוש משולם היום על קרקעות תפוסות בידי אנשים, שמיועדות לבנייה, גם אם האיש איננו יכול לבנות עליהן.

אברהם פורז (מרצ – רצ, מפ"ם, שינוי):

לא תפוסות, פנויות.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

פנויות. אני מתכוון תפוסות על-ידי אנשים. הם צריכים לשלם מס גם אם אינם יכולים לבנות עליהן.

אדוני היושב-ראש, אני סבור שהמס הזה היה מעוות מלכתחילה. כל עוד המס הזה נגבה במשורה וכל עוד המס הזה הביא בחשבון את מצוקתם של אנשים, אנשים שילמו בשקט את המס ולא הרעישו עולמות, כל אחד ישב בשקט ושילם אותו. דרך אגב, שלא תהיינה אי-הבנות, בסופו של דבר כאשר נמכרה הקרקע המס גולגל על הקליינט האחרון, זאת אומרת על הזוג האחרון שקנה את הבית.

אבל יש 120,000 משפחות, רבות מהן גם לא יכולות בכלל לבנות על המגרש שלהן, ובכל זאת הן מחויבות מדי שנה לשלם מס של 2.5% מערך המגרש. המגרש הזה מטיל ביצים? יש כאלה

שהקרקעות שלהם הופקעו על-ידי העירייה והן נאלצים להמשיך לשלם 2.5% לשנה. ואם הם לא יכולים לשלם 2.5% לשנה, מעקלים להם את המשכורות, לפעמים את הנכסים שלהם. הדברים מגיעים למצב שאנשים מסכנים, אלוהים עשה להם טובה, ויש פסוק בקהלת, אדוני היושב-ראש, אתה איש תורה – – –

היו"ר ד' טל:

כן, רק אלוקים, ברשותך.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

מה אמרתי? אמרתי אלוקים?

נסים דהן (ש"ס):

לא זה ולא זה, שישים כיפה לפני כן.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

יש פסוק בקהלת, חבר הכנסת דהן – – –

נסים דהן (ש"ס):

כיפה.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

אין לי בסיס. חבר הכנסת דהן, יש פסוק בקהלת שאומר: יש עושר השמור לבעליו לרעתו. ושואלים, איך יכול להיות עושר שמור לבעליו לרעתו?

אברהם יוסף לייזרזון (יהדות התורה):

תלווה לו כיפה.

נסים דהו (ש"ס):

כיפה.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

— — — אין פה שום מלה — — —

נסים דהו (ש"ס):

אתה אומר דברי תורה, תשים כיפה.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

ידידי, אני אקפיד לא לומר את שם השם.

אומרים, איך יכול להיות שעושר שמור לבעליו לרעתו? בר מין, איך יכול להיות? חיפשי איזו דוגמה מתאימה לעניין הזה, ואחת הדוגמאות היא העניין הזה, שאדם יורש להוותו מגרש, מסבו או מסבתו, מהוריו, ועכשיו, מפני שהוא ירש מגרש שהוא לא יכול לבנות עליו, רק שהוא מיועד לבנייה, הוא תקוע עם המגרש הזה וצריך לשלם 2.5% מס רכוש בשנה.

אנשים לא יכולים לעמוד בלחץ הזה. בזמנו ביטלו את מס רכוש על כל היתר, על עסקים, על בתים. זה היה בזמן ממשלת הליכוד, בשנת 1984. הדבר היחיד שנותר לפליטה זה המס הזה, מס רכוש על קרקעות.

הממשלה הזאת מינתה את ועדת-גבאי, שבדקה את הסוגיה והמליצה פה-אחד לבטל את המס הזה.

חברה לחוק הזה קבוצה גדולה של חברי כנסת, ובהזדמנות זאת אני רוצה להודות לכל חברי הכנסת שנתנו יד לחוק הזה. אני לא אקרא את השמות של כולם אלא רק את הנוכחים: חבר הכנסת אברהם פורז, חבר הכנסת עזמי בשארה, אנוכי כמוכן — — —

הי"ר ד' טל:

— — — לעזור לך? אברהם הירשזון — — —

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

אני מחפש את אלה שישנם פה. היתה עוד קבוצה גדולה של חברי כנסת, כמעט 20 חברי כנסת.

החוק הזה הוגש לכנסת והועבר בכנסת לפני זמן רב, אך לצערי התעכב הדיון בו בוועדה. אבל הגיעה השעה, רבותי חברי הכנסת, שנעשה צדק עם האזרחים האלה, ולדעתי בסופו של דבר גם עם המדינה, ונעביר את המס האחרון הזה מן העולם.

אל יחשבו שמדובר פה באנשים עשירים. יש אנשים רבים שקשה להם לגמור את החודש, אבל יש להם מגרש שלא שווה להם כלום, הם לא יכולים למכור אותו כי הוא מופקע, הם לא יכולים לשלם עליו פרוטה, כי אין להם ממה לשלם.

היו"ר ד' טל:

הם לא יכולים לבנות עליו מפני שהרשויות לא מאפשרות להם.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

לא רק זאת, אלא שהחובות הולכים ונערמים זה על גבי זה. וכשהחובות נערמים, בספרי המס יירשם לכאורה שיש חוב של מיליארדים על מס רכוש. בעצם לא יראו את הכסף לעולם, כי אנשים לא יוכלו לשלם אותו ולא משנה מה יהיה. לכן, מן הראוי לבטל את המס הזה ולהעביר אותו במהרה מן העולם, עוד בכנסת הזאת.

אני רוצה לומר, שמי שהעלתה את הנושא לתודעת הציבור זו עמותת נמ"ר –נפגעי מס רכוש – שאני רואה פה את אחד מיושבי-הראש שלה, שבתאי עזריאל – – –

היו"ר ד' טל:

מאוד מאוד דינמי.

נסים דהן (ש"ס):

שכחתם את חנניה גיבשטיין.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

וחנניה גיבשטיין. אני רוצה לומר לכם כל הכבוד על העבודה הפנטסטית.

יצחק כהן (ש"ס):

דרך אגב, הוא עשה את זה לשם שמים – – –

היו"ר ד' טל:

חבר הכנסת כהן, אבל זה היה דבר שהיה מעוות מיסודו.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

– – –

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

עמותת נמ"ר עשתה עבודה יוצאת מן הכלל בהבאת הנושא למודעות ציבורית, בחקירת הנושא, בבדיקת הפרטים ובמעקב אחר הנושא. אני משבח אותם על פעולתם זו.

אני חושב, רבותי, שהגיעה השעה אכן לבטל את המס הזה ולהעביר אותו מן הארץ. אני מקווה, שבתום הדיון היום תאושר הצעת החוק בקריאה ראשונה, ונוכל להביא אותה לקריאה שנייה ושלישית עוד בכנסת הזאת.

אני רוצה לומר עוד רעיון אחד, אדוני היושב-ראש. מאחר שיש חובות רשומים על הקרקעות האלה בהיקף של מיליארדים, אני סבור שבקריאה שנייה ושלישית מן הראוי שנגיש הצעה לפתרון בעיית החובות הללו, ואולי ניצור איזה מדרג שיאמר: מי שישלם את חובו בתוך חודש, ישלם מהחוב 20%; בתוך 60 יום – 30%.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

מורטוריום.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

מורטוריום. תוך שלושה חודשים – 40%. אני בטוח שאז האוצר יוכל לספוג מהחובות האלה חלק נכבד, כי אם החוב הוא מס בלתי רצוני, הוא לחלוטין יהיה בלתי אפשרי.

אני רוצה לקבוע בזאת, שלא מדובר על מס בהיקף של מיליארד שקל. בתקציב המדינה לשנת 1999 כתוב: הכנסה צפויה של 800 מיליון שקל ברוטו, לרבות ריבית והצמדה וחובות שנגבים מדי שנה. הנטו לפי הנתונים הוא בערך 400 עד 500 מיליון שקל בשנה. לכן, החלופה שצריך להציע לחוק צריכה לתת תשובה לסדר גודל הזה ולא למיליארד שקל.

אני יודע שהחוק, רבותי חברי הכנסת, מוגש פה בשלוש גרסאות, כי רצינו לעשות צדק עם כולם ולהגיש את כל הגרסאות. אבל לקראת הקריאה השנייה והשלישית אנחנו רוצים להגיע לחוק אחד שיבטל את המס הזה, ייצור אפשרות לטיפול בחובות העבר וגם ייתן תשובה לכלל אזרחי המדינה שהיום סובלים מהמס הזה.

אני מודה לחברי הכנסת שהיו שותפים לחקיקת החוק. אני מודה ליושב-ראש ועדת הכספים, חבר הכנסת רביץ, שקידם בסופו של דבר את הצעת החוק ואני מקווה שיקדם את השלב הבא גם לאחר מכן; לחברים בוועדת הכספים, ובהם היושב-ראש, שהיה פעיל מאוד בעניין הזה, ואני מקווה, רבותי, שנוכל להביא בשורה לעם ישראל ולקבוצה גדולה באוכלוסייה שמחכה בכליון עיניים לראות את החוק הזה מאושר. אני מודה לך, אדוני היושב-ראש.

היו"ר ד' טל:

תודה רבה לחבר הכנסת שטרית. חבר הכנסת אברהם פורז – ראשון הדוברים. חברי הכנסת, מי שרוצה לשאת דברים, אנא אשררו את השתתפותכם.

אברהם פורז (מרצ – רצ, מפ"ם, שינוי):

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, אני מבקש קצת יותר זמן, כי אני בין המציעים של החוק, אבל נרשמתי בתור ראשון הדוברים, כי הסכמתי שחבר הכנסת שטרית יציג את החוק.

היו"ר ד' טל:

לפנים משורת הדין אני אפשר לאדוני.

אברהם פורז (מרצ – רצ, מפ"ם, שינוי):

אני נמצא בכנסת קצת למעלה מעשר שנים, ואחד החוקים הראשונים שהגשתי כשנבחרתי היה בדבר ביטול מס הרכוש על קרקע שאינה זמינה לבנייה. מלכתחילה, כפי שכבר הוסבר כאן, מכל מס הרכוש נותר רק המס על קרקעות פנויות. נשאלת השאלה, מדוע לכדה המדינה ברשת הזאת של מס הרכוש רק את בעלי הקרקעות הפנויות? הרי נוצר מצב, שאדם שיש לו מגרש אחד, שערכו נניח 100,000 או 200,000 שקל, נשלם בעדו 2.5% לשנה, אבל מי שיש לו וילה מפוארת, או פנטהאוז באיזה מקום, או יש לו כמה פנטהאוזים או כמה וילות, או מי שיש לו בניין משרדים, או מי שיש לו אוסף בולים יקר או אוסף אמנות יקר, או עתיקות, או זהב, או ניירות ערך, איננו משלם מאומה.

לכן, ניסיתי לומר ולחשוב שמא הכוונה היתה כאן להטיל מס כדי לעודד את הבנייה, מה שנקרא באיזו ערגה סוציאליסטית נגד ספקולציה בקרקע, אף שאני חושב שזכותו של אדם להחזיק קרקע פנויה ולעשות בה ספקולציה, אם הוא חושב שערכה יעלה. למה צריך להכריח אותו למכור אם הוא חושב שהמחיר נמוך? אבל ניסיתי לומר, אולי זה ההיגיון. המדינה לא רוצה שבמרכז הערים יהיו מגרשים ריקים, היא רוצה לעודד בנייה, ולכן היא מטילה עונש על מי שלא בונה. טוב, אני לא מסכים, אבל אני יכול להבין.

אבל, איזה היגיון יש להטיל את המס על מי שלא בונה משום שהרשויות השונות לא השלימו את הליכי התכנון שלא באשמתו? למה להטיל עליו? אנחנו יודעים, ועל כך שמענו לא אחת מאנשי אגפי המסים, שכ-80% מהאנשים שמשלמים מס רכוש אלה אנשים שלא יכולים לבנות על מגרשיהם. בשום דרך הם לא יכולים לבנות, כי התכנון לא הושלם.

עכשיו כולם ודאי ידברו פה על ביטול מס הרכוש שאיננו מס צודק, אבל אני רוצה שנהיה ערים. אני לא בטוח שההצעות העומדות להחליף את מס הרכוש יותר טובות. הצעה אחת היא הצעת האוצר, האומרת שמס הרכוש ירד מ-2.5% לשנה ל-1.2% בשנה, אבל המימון של הפער יתבצע על-ידי העלאה דרמטית במס הרכישה ועל-ידי הגדלת מס השבח על בעלים ותיקים, קרי – אנשים שקנו או רכשו את המגרשים שלהם לפני 1960.

לא כולם מצויים בפרטי מס שבח, רבותי חברי הכנסת, אבל אתם צריכים להבין, שבגדול, מס שבח הוא כמו מס הכנסה. הוא מגיע בשוליים ל-50%, הוא מגיע מהר מאוד ל-50%. אבל החליט בשעתו המחוקק, לאור המלצות ועדת בן-שחר, שלגבי בעלי נכסים ותיקים, קרי – אלו שרכשו את המגרשים בתקופת המנדט ובשנים שלאחר מכן, הם ישלמו מס מופחת וקצוב. דהיינו, מי שרכש את הנכס בזמן המנדט, ישלם מס של 12%, ולכל שנה לאחר 1948, אדוני היושב-ראש, ועד 1960 ייתוסף 1%. דהיינו, מי שרכש עד 1960 ישלם בסך הכול – אם הוא רכש באמת ב-1960 – 24%.

את ההטבה הזאת האוצר הציע לבטל במדרגות מספר ולהשוות עם המצב הרגיל. מה התוצאה? התוצאה היא, שהוותיקים, שבמשך עשרות בשנים שילמו מס רכוש בגובה 2.5%, המס הלא-צודק, שאנחנו מבטלים, היום נעניש אותם פעם שנייה על-ידי זה שנעלה להם את מס השבח. איזה היגיון יש בדבר הזה? אני כמובן מתנגד לזה, אין לזה שום הצדקה.

אני רוצה לומר גם לגבי העניין של מס המכירה ומס הרכישה. בכלל, כעיקרון אני חושב שאין הצדקה למס שהוא דמי מעבר; מס שמוטל על עצם העובדה שעשית פעולה. אדוני היושב-ראש, נניח שלמישהו יש דירה ששווה 100,000 דולר או 200,000 דולר. הוא קיבל עבודה בעיר אחרת והוא לא רוצה לנסוע 100 קילומטר כל יום; הוא מוכר את הדירה הזאת וקונה דירה באותו ערך בעיר אחרת. למה המדינה צריכה לגבות ממנו כסף בשביל זה, פרט לעלות קטנה של האגרה, כדי לבצע מה שאנחנו קוראים טאבו, לשכת רישום המקרקעין – העברה? למה הוא צריך להגיע במקרים מסוימים

ל-4.5% מערך הדירה כשהוא לא הרוויח כלום? הרי זה דמי מעבר. ואותו דבר לגבי מס המכירה. מס מכירה מוטל גם אם הרווחת, גם אם הפסדת, אם היה או לא היה.

ההיגיון הבסיסי של דיני המס צריך להיות: הרווחת – שילמת; כמו שאומר נתניהו. הרווחת – שילמת, לא הרווחת – לא שילמת. ולכן מי שהרוויח, יש מקום להטיל עליו מס, לא הרוויח – לא צריך להטיל עליו מס. ולכן אין מקום גם למס המכירה וגם להגדלת מס הרכישה.

אני רוצה שלא נעשה לעצמנו חיים קלים. בבוא העת נצטרך לא להסכים בוועדת הכספים לחלופות המוצעות של האוצר. אם אתם שואלים אותי, מובן שעכשיו לא הזמן לדבר על השאלה, אם המדינה יכולה באופן כללי להוריד את נטל המס. אני אומר: כן, המדינה צריכה להיות יותר קטנה מבחינת היקף המדיניות שלה, היא צריכה להוריד גם את מס ההכנסה, שאצלנו מגיע בשכבות הביניים לשיעור המטורף של 60% על הכנסות בינוניות לגמרי.

אדוני היושב-ראש, בהכנסה של קצת יותר מ-9,000 שקל בחודש כבר משלמים 55% מס שולי. אלה שכבות ביניים, לא אנשים עשירים. אני לא מדבר פה על מנהלי בנקים שמקבלים רבע מיליון שקל בחודש, אני מדבר על אנשים שהם בפירוש מעמד בינוני.

והשאלה איפה מקצצים היא שאלה אחרת, היא כמובן שאלה מאוד חשובה, אבל בעיקרון את מס הרכוש צריך לבטל, ואסור לנו, בשום פנים ואופן, להסכים לחלק מההצעות שבאות לפצות את המדינה על אובדן ההכנסות. אפשר לגבות מס כראוי ובצדק באותם מקרים שיש רווחים אמיתיים. תודה רבה.

היו"ר ד' טל:

תודה רבה. חברי הכנסת נסים דהן, שבח וייס, ראובן ריבלין ושמואל הלפרט – אינם באולם. חבר הכנסת חיים דיין, בבקשה.

חיים דיין (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אני חושב שהגיע הזמן באמת להעלות על סדר-יומנו ולשים את הדגש, אולי גם לבטל את מס הרכישה, ולו רק מפני שיש כל כך הרבה מסים וכל כך הרבה אפשרויות במדינת ישראל לגבות כספים מהאזרח. יש כאן עוד מס שלהערכתי הוא לא צודק ולא הוגן. חבר הכנסת אברהם פורז אמר דבר נכון בנושא החזקת קרקעות על-ידי אנשים שקיבלו אותן בירושה מהוריהם. ההורים גם צברו חובות על אותה קרקע. פתאום באים ממנהל מקרקעי ישראל או מאגף מס רכוש ודורשים את כספם, בו בזמן שלא היה שום שימוש ולא היתה שום תשואה מאותה קרקע, ומגיעים למצב כזה שפתאום מתחילים לעקל לאזרח ולקחת ממנו כספים, ולא כך צריך הדבר להיות.

הדבר היותר לא ברור הוא איך אנחנו במדינת ישראל רוצים לעזור לזוגות צעירים באותה משכנתה כל כך קטנה. באים ודורשים עבור דירה ראשונה 4.5% מס רכוש, מס רכישה, ואת זה הוא צריך להוסיף

על-ידי הלוואות שהוא לוקח על מנת שהמדינה הזאת תנפח את קופותיה, דבר שהוא לא צודק ולא הוגן, לפחות לגבי זוגות צעירים בדירה ראשונה.

אני רוצה להתייחס לעובדה אחת קטנה. נניח שאדם רכש דירה ושילם עליה 100,000 דולר. אחרי חמש-שש שנים המשפחה גדלה, והוא החליט להעתיק את מקום מגוריו. הוא הולך וקונה דירה ב-120,000 דולר. מדוע צריך לקחת על אותם 100,000 דולר שהוא כבר שילם בעבר על דירה אחת – מדוע צריך לקחת לו עכשיו על 120,000 דולר 24.5% האם זה לא ריבית דריבית דריבית? מדוע לא מעגנים בחוק, שאם כבר החליטו לקחת, אז רק על ההפרש, על אותם 20,000 דולר שלא לקחו? מדוע הוא צריך לשלם עבור אותם 100,000 דולר שהוא כבר שילם פעם אחת כאלו הוא עשה עסקה מחודשת?

אני חושב שאולי צריך סוף כל סוף לקום באומץ ולבטל את מס הרכישה לא רק על קרקעות, אלא לבטל את החוק הזה לחלוטין, אף-על-פי שמס הרכוש בעצם בא להגן, חס וחלילה, על נזקים כתוצאה מפיגוע, כמו בקריית-שמונה, שפקידי מס הרכוש מגיעים לשם מייד ומתקנים לאזרחים את כל הנזקים שנגרמים להם. אבל אין תקציב אחר אלא לקחת מהאזרח מס רכוש, מס השבחה, כל כך הרבה מסים? הדברים האלה לא ברורים. הגענו למצב כזה, שהמדינה היום לוקחת 70% מהאזרח.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אין היום על הדירות האלה מס רכוש.

היו"ר ד' טל:

קודם כול, הרבה יותר מ-70%, אדוני. זה גם מגיע ל-82%.

חיים דיין (הליכוד-גשר-צומת):

אני חושב שיש כאן איזו הגזמה. זה כבר הפך להיות בלתי נסבל. כשבן-אדם סוף כל סוף הגיע בחייו לאיזו חתיכת קרקע שהוא רוצה לשמור על ערכה, אז בוא נחשוב כמה מסים הוא שילם עד שהוא צבר את הכסף כדי לקנות את פיסת הקרקע, כמה כסף הוא שילם במסים? הוא בא וקונה את הקרקע כדי להבטיח לו משהו, אז באים ודורשים עוד מסים על אותה קרקע, ולא רק פעם אחת אלא כל שנה ושנה.

ובכן, אדוני היושב-ראש, אני חושב שצריך לבטל את החוק הזה בכלל, ואולי המדינה הזאת, כמו שאני מכיר, תמצא איזו אלטרנטיבה אחרת, אולי לממן את זה מקופות אחרות.

היו"ר ד' טל:

נעזור לך להעביר אותו מן העולם.

חברי הכנסת, בעצם אחרון הדוברים הוא חבר הכנסת סאלח סלים.

שבח וייס (העבודה):

נרשמתי אחרון.

היו"ר ד' טל:

קראתי בשמות של כל חברי הכנסת, אבל היות שחבר הכנסת ראובן ריבלין לא נכח, וחברי כנסת אחרים ביקשו ממני, אז לפני משורת הדין, בניגוד למה שאני נוהג, אני מאפשר להם לומר את דבריהם. אנחנו נחזור פעם נוספת על שמות כל אלה שקראנו להם ולא היו נוכחים באולם ונאפשר להם לומר דברים. חבר הכנסת ראובן ריבלין, בבקשה.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, חברי חברי הכנסת, אין חוק כל כך לא צודק כמו חוק מס רכוש.

יצחק כהן (ש"ס):

החדש?

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

לא, לא, החוק הקיים, שהיוזמים ואותם אזרחים טובים באו והתדפקו על דלתה של הממשלה ועל דלתה של הכנסת על מנת להעביר את רוע הגזירה הזו מעל מקומות מושבינו, כי יש בכך למעשה משום הפקעת נחלות, פעמים רבות נחלת אבות של כל אזרחי ותושבי ארץ-ישראל.

פעם, כשהיו משלמים מס רכוש על דירות כאיזה מס ביטוח או כאיזה דמי ביטוח, עוד היה היגיון. היום, כשמדובר בקרקע, הרי זה חוק שבא להפקיע את זכויותיהם של האנשים. אין מדובר כאן בזכויות של אנשים אמידים. גם כל השיטה הקומוניסטית, שצריך לבוא ולפגוע בקפיטל משום שהדבר אינו צודק מבחינה חברתית, עברה מן העולם. אפילו הקומוניסטים הטובים שיושבים אצלנו כאן – – –

היו"ר ד' טל:

שעומדים כאן.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

סגן יושב-ראש הכנסת סאלח סלים העומד לדבר, גם הוא כבר יודע שהעניינים האלה הם "פאסה", לא שרירים ולא קיימים.

אני מברך את היוזמים, חברי ועדת הכספים של הכנסת, כמו גם אותם חברים שבאמת יזמו את הצעת החוק. אני חושב שרבים מחברי הכנסת שותפים לה, והממשלות לדורותיהן עומדות באותה מגמה ברורה וכל כך צודקת לבטל ולהעביר חוק זה מן העולם, אבל אומרות: נכון, צודק לבטל, אבל מאין יהיה לנו מקור הכנסה אחר? יש כאלה שמדברים על מיליארד ו-400 מיליון. מדובר ב-400 מיליון או ב-300 מיליון שקל שחוק זה מכניס, אבל גם כאשר ההכנסה הזאת היא כל כך חיונית למדינת ישראל, לחוסנה ולעוצמתה הכלכלית, אסור שנעשה צדק על חשבון עוול.

בעניין זה, אדוני היושב-ראש, ברשותך, אני רוצה לציין, פרט לאגודת נמ"ר והיושב-ראש המצוין שלה, את חברי וחברנו, ראש העיר לשעבר של ראשון-לציון חנניה גיבשטיין, העושה לילות כימים על חשבוננו וביזמתנו על מנת להעביר את רוע הגזירה הזאת, שהיא גזירת אדם שניתן להעבירה מן העולם. הוא לא עוזב את חברי הכנסת ומתדפק על דלתם, על לבם ועל מוחם על מנת שיאמרו: כן. כופה עליהם הר כגיגית.

שבח וייס (העבודה):

איפה חנניה?

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

חנניה לא נמצא פה כרגע.

שבח וייס (העבודה):

אולי ביציע.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

לא, ביציע יושב יושב-ראש אגודת נמ"ר. העקביות, השיטתיות – – –

היו"ר ד' טל:

הנחישות והנחרצות.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

הנחישות ואפילו מסירות הגוף; פעמים רבות אני רואה אותו כל כך מתפקע כאשר האדם נשאר אטום לב נוכח הדרישה הכל כך צודקת. ואם צעדנו עוד צעד, וצעד גדול, במסע מיליון קילומטר לביטול חוק עוול זה, עשינו את הצעד.

אני מברך את היוזמים, אלה שהביאו אותנו לידי מצב שנישאר היום, בזמן של פריימריס, כדי להצביע ולהעביר חוק זה בקריאה ראשונה, על מנת להכינו לקריאה שנייה ושלישית עוד בקדנציה זו.

היו"ר ד' טל:

תודה רבה, חבר הכנסת ריבלין. חבר הכנסת נסים דהן. אני פשוט חוזר על שמות כל אלה שלא היו.

נסים דהן (ש"ס):

אני הייתי.

היו"ר ד' טל:

סליחה, אדוני, קראתי בשמך.

נסים דהן (ש"ס):

קראת בשמי ולא הייתי?

היו"ר ד' טל:

קראתי גם קראתי.

נסים דהן (ש"ס):

לא שמתי משקפיים.

הי"ר ד' טל:

אדוני, לאחר תום דברך תבדוק בפרוטוקול ותתנצל, מפני שקראתי לך.

נסים דהן (ש"ס):

אני חוזר ואומר, לא שמתי משקפיים. לא זזתי מהכיסא אפילו דקה.

הי"ר ד' טל:

אבל קראתי בשמך, מה לעשות?

נסים דהן (ש"ס):

אדוני היושב-ראש, אני מתנצל. ישבתי במקומי ליד שולחני.

הי"ר ד' טל:

אתה עדיין עומד בשלך. זה לא יעזור, אני אוציא לך את הפרוטוקול. נגד הפרוטוקול אין מה לעשות, חבר הכנסת דהן. אתה ודאי מסכים אתי.

נסים דהן (ש"ס):

חברי חברי הכנסת, חוק מס רכוש, שכולם מדברים שצריך היה מזמן להעבירו מן העולם, הוא ירושה מנדטורית של מדינת ישראל כשהיא ירשה את המנדט הבריטי; והוא עצמו ירושה של חוק הודי בכלל. כשביטלו אותו לגבי דירות יוקרה ורכוש אמיתי, השאירו אותו דווקא לגבי קרקעות, מתוך מחשבה שעל-ידי כך שישאירו את מס רכוש על קרקעות יזרזו את בניית הארץ. על-ידי כך שאדם יצטרך לשלם מס רכוש על קרקע פנויה הוא יבנה על הקרקע הזאת, יהפוך אותה לקרקע תפוסה עם דירות, ועל-ידי

זה הוא יכול לכאורה לפטור את עצמו ממס רכוש. אמרו לו: מה הבעיה? אתה לא רוצה לשלם מס רכוש? לך תבנה.

אבל האבסורד הכי גדול היה, שאפילו על קרקע שאי-אפשר לבנות עליה היה מס רכוש. לכן, התירוץ הזה של מס רכוש שרצה לזרז את בניית הארץ, לא להשאיר אותה שוממה ולא להשאיר אותה פרוצה לשועלים וחיות יער, כשיש איזה מס שמזרז את האנשים לבנות, גם כן לא היה בסוף נכון.

הבאתי אותה דוגמה אבסורדית. אדוני היושב-ראש, העבירו צינור גז במרכז הארץ. לכל אורך הצינור הפקיעו קרקעות משני הצדדים. על-פי החוק יש צינור גז ואפשר להפקיע 75 מטר מכל צד של הצינור, מכיוון שהוא היה בקוטר מסוים. זה צינור שהוביל גז מנמל אשדוד לתל-אביב. הוא חצה את כל מרכז הארץ. משני צדי הצינור, במרחק של 75 מטר מכל צד, אי-אפשר לבנות. המדינה העבירה צינור בלי לשאול אף אחד, גרמה לכך שמשני צדי הצינור אי-אפשר לבנות, אבל המשיכה לשלוח שומות מס רכוש לבעלי הקרקע. איזה אבסורד.

אני שמח שהגיע הזמן שהכנסת נותנת את דעתה לביטול בחוק מס רכוש. אבל זה לא כמו שחבר הכנסת שטרית עמד כאן ואמר, שהולכים לבטל את החוק. חברי חברי הכנסת, כנראה לא קראתם את החוק. בחוק לא כתוב: לבטל. מצמצמים אותו מ-2.5% ל-1.2%. לא כתוב שם ביטול. לכן, השמחה על הביטול היא מוקדמת מאוד. אומנם יש שם כמה גרסאות, אבל השמחה היא מוקדמת.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

יש שלוש גרסאות.

נסים דהן (ש"ס):

נכון.

אני רוצה להביא פה כמה דוגמאות שתמחשנה למה חשוב מאוד לבטל את מס רכוש. ראשית, אמרתי שלגבי עידוד הבנייה, אי-שיממונה של הארץ – זה לא תופס. זה כבר לא קיים היום. היום, אם זה כלכלי – יבנו; אם זה לא כלכלי, בין שיש מס ובין שאין מס – לא יבנו. אם אתה רוצה שיבנו את הארץ, תעשה שהבנייה תהיה כלכלית, שקבלנים ירוויחו, שיהיה כדאי לבנות.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

ייתנו – יקבלו, לא ייתנו – לא יקבלו.

נסים דהן (ש"ס):

אבל אם אתה כבר רוצה להטיל מס רכוש, תעשה אותו מס לעשירים ולא למסכנים. אם מי שיש לו יכטה בנמל יפו ישלם מס רכוש – אני מבין. אם יש למישהו אוסף בולים, או כספת בבנק מלאה זהב, והוא ישלם מס רכוש – זה לא מוצדק, אבל אבין.

שמואל הלפרט (יהדות התורה):

או מי שיש לו וילה בכפר-שמריהו.

נסים דהן (ש"ס):

אני אומר שזה לא מוצדק, אבל אבין זאת. אבל לקחת את המסכן, שירש קרקע מאבות אבותיו, כשאולי הקרקע מצויה בידיו בכלל עוד מלפני קום המדינה, ואולי אפילו מלפני המנדט הבריטי, כשהוא ואבות אבותיו ירשו את הקרקע, ורוצים לחייב אותו בתשלום מס רכוש, מס כזה שמלאים את הקרקע כל 20 שנה, 2.5% בריבית דריבית – זה לא נכון. אומרים החשבונאים שמדובר ב-40 שנה. זה לא נכון. בריבית דריבית אפשר להלאים את הקרקע כל 20 שנה. ריבוננו של עולם, הרי זה לא יעלה על הדעת.

היו"ר ד' טל:

אני מבקש לסיים.

נסים דהן (ש"ס):

אני מודה לכל אותם אזרחים טובים שלחמו לביטול המס ולא התייאשו. נמצא אתנו כאן מר שבתאי עזריאל. אני מכיר אישית את מר חנניה גיבשטיין. אני מכיר את כל אלה שלחמו, אפילו בימים שלא היתה להם שום תקווה שהמס הזה יתבטל, כי אמרו להם: תביאו חלופות, המדינה לא יכולה לוותר על מיליארד שקל, המדינה לא יכולה לוותר על 800 מיליון שקל.

היו"ר ד' טל:

אבל זה לא 400 מיליון שקל.

נסים דהן (ש"ס):

בסוף מתברר שזה לא מיליארד, שזה לא 800 מיליון שקל וזה אפילו לא 400 מיליון שקל, כיוון שהרוב המוחלט של המס לא נגבה. פשוט מאוד לא גבו מכולם.

לכן אצביע בעד החלופה שמבטלת את המס ללא כל חלופת גבייה אחרת.

היו"ר ד' טל:

חזק וברוך. אני מודה לך מאוד, חבר הכנסת דהן. ברוח אופטימית זו נעבור לדובר הבא, חבר הכנסת שבח וייס. האם אתה רוצה לדבר עכשיו?

שבח וייס (העבודה):

כן. אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, לעתים הרכב המציעים מצדיק הצבעה עבור החוק. אתה יכול לפעמים, על-פי ההרכב הפוליטי, לבדוק אם החוק הזה הוא חוק שנוטה ליותר צדק חברתי, או לפחות צדק חברתי. עכשיו, צדק חברתי בשבילי במדינה רב-אתנית הוא גם כאשר רוצים לעשות צדק עם קבוצה אתנית שבאופן יותר גורף נפגעת מאיזה עניין. זה לא עושה את הכנסת לסקטוריאלית, וסקטוריאליזם בעיני איננו פסול מראש. לפעמים הסקטוריאליזם הוא דרך ליצירת יותר שוויון בחברה. אני אומר זאת, כי יש גישות טכניות של הטכנולוגים של המשטר נגד כל סקטוריאליזם, נגד כל הצעה שמשקפת איזו קבוצה אתנית. זו שטות.

אדוני היושב-ראש, היתה תקופה שהיחס – חבר הכנסת חיים דיין, זה סיפור מעניין, מה שאתם עושים שם – – –

היו"ר ד' טל:

חבר הכנסת סאלח סלים, אתה הצטרפת – – –

שבח וייס (העבודה):

אני לא בטוח שזה יוכר כטקס גיור בפרהסיה.

נסים דהן (ש"ס):

יש פה שלושה דיינים. יש פה גיור כהלכה.

שבח וייס (העבודה):

או שאתם רוצים פשוט לומר, שמרגע זה ואילך הוא מושל בכיפה.

נסים דהן (ש"ס):

צירפנו אותו לש"ס.

חיים דיין (הליכוד-גשר-צומת):

הוא אמר לי שהוא רוצה לעבור לש"ס ושמונו לו כיפה.

שבח וייס (העבודה):

אתם לא יודעים מה הוא מרגיש. אולי בשבילו זה רק "זבור".

יצחק כהן (ש"ס):

הוא עובר עכשיו רק גיור רפורמי.

קריאות:

— — —

שבח וייס (העבודה):

— — — אדוני היושב-ראש

היו"ר ד' טל:

חברי הכנסת.

שבח וייס (העבודה):

זה מאוד משעשע. אבל בכל זאת אני מבקש.

היו"ר ד' טל:

חברי הכנסת, אני מבקש לאפשר לחבר הכנסת שבח וייס לדבר. חבר הכנסת לייזרזון. בבקשה.

שמואל הלפרט (יהדות התורה):

אדוני היושב-ראש, יש פה אווירת בחירות.

שבח וייס (העבודה):

לחבר'ה האלה אין בעיה. אין להם פריימריס ואין להם שום דבר. זה רק אני כרגע וחברי אפי אושעיה
— — —

קריאה:

— — —

שבח וייס (העבודה):

אני לא יכול כך.

היו"ר ד' טל:

חבר הכנסת דיין, שמא תואילו בטובכם לאפשר — — —

אפי אושעיה (העבודה):

יש כאלה שעושים את העבודה במליאה ויש אחרים שלא.

היו"ר ד' טל:

חבר הכנסת אושעיה, אתה עושה עבודה מסורה ונאמנה ביחד עם חבר הכנסת שבח וייס. הגם שיש פריימריס בימים טרופים אלה וכל הספסלים הללו רצים על הגלגלים – ו"יתגלגלו", כך כתוב שם – אתם עדיין פה משרתים את האומה בצורה יפה. בואו נאפשר לחבר הכנסת שבח וייס לומר את דבריו.

שבח וייס (העבודה):

דווקא הוא בסדר.

אדוני היושב-ראש, היתה תקופה שלא היתה ברירה אלא להטיל מסיים. נקודה. זה היה כמעט מקור ההכנסה היחיד שבאמצעותו אפשר היה ליצור את הרזרבואר הכספי כדי לקיים מדינה, חברה וחינוך. בסדר. תקופה זאת עברנו. היום יש יצירה אדירה במשק הישראלי. יש מקורות.

היו"ר ד' טל:

סליחה. חבר הכנסת לייזרזון, זה לא מקובל. אני מבקש לכבד את אולם המליאה. תודה. בבקשה, אדוני, אני מצטער.

שבח וייס (העבודה):

אתה בסדר, אתה מסייע לי. אני מבין את האווירה. אבל בכל זאת אנחנו כאן בשביל לקיים את הבית. ואת השליחות בבית.

התקופה הזאת כבר עברה מן העולם, ויש אנרגיות כלכליות גדולות מאוד למדינת ישראל. היא כבר מספיק חזקה כלכלית כדי שבשיקולי מיסוי גם ייעשו שיקולים של צדק. גם אני בדעתם של החברים שהיו כאן לפני, שעצם בעלות על איזה נכס, על קרקע, איננה הופכת את האדם לקפיטליסט מנצל. יש כאלה ויש כאלה שאין להם קרקע, אלא יש להם עסקים אחרים. גם עסקים אחרים זה לא אוטומטית מנצל – – –

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

— — —

שבח וייס (העבודה):

כן, יש כלים הוגנים, מס הכנסה פרוגרסיבי במדינת ישראל, יחסית מן הגבוהים בעולם, מכשיר טוב, אני חושב שלפעמים גם מותר קצת להעלות אותו, כדי לשרת מטרה חברתית.

בקטע הזה אני תומך בחוק הזה – – –

היו"ר ד' טל:

תודה.

שבח וייס (העבודה):

אני חושב שהוא היה צריך לבוא אל העולם קצת קודם. נתמוך בו, ואני מאוד מודה לך ואני מודה לך על שציינת שיש כמה חברי כנסת, שאף שאנחנו בפריימריס – אנחנו כאן. אני באמת חושב שתפקידנו לעבוד בבית הזה. מי שרוצה להיבחר לבית הזה – תפקידו לעבוד בבית הזה; ועם זאת, אני מברך את חברי שעכשיו פוגשים קהל, אני מקווה שידרשו בשלומם של אותו קהל גם בשמי – –

היו"ר ד' טל:

תודה רבה.

שבח וייס (העבודה):

– – גם אני מתמודד ושדה הפעולה שלי הוא כאן.

היו"ר ד' טל:

תודה רבה. חבר הכנסת שמואל הלפרט.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

מי אחריו?

היו"ר ד' טל:

אחריו חותם את הרשימה חבר הכנסת סאלח סלים.

אפי אושעיה (העבודה):

אני לא מופיע אצלך, אדוני היושב-ראש?

היו"ר ד' טל:

הוא מסכם.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אפשר כבר לצלצל כדי – – –

היו"ר ד' טל:

סגנית המזכיר ודאי תצלצל.

שמואל הלפרט (יהדות התורה):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, ב-20 במאי 1997 אימצה ועדת הכספים פה-אחד את המלצת ועדת יורם גבאי, לשעבר הממונה על הכנסות המדינה, לבטל את מס הרכוש. נציגי נציבות מס הכנסה הודו, ש"מס רכוש זה המס הלא-צודק ביותר במדינת ישראל".

מי שמחזיק בקרקע במשך עשרות שנים כבר שילם את שוויה יותר מפעם למס רכוש.

אדוני היושב-ראש, על הקרקע כבר מוטלים המסים הבאים: מס רכוש, מס שבח, היטל השבחה בשיעור של 50%, מס רכישה. כמה מסים אפשר עוד להטיל על מקרקעין?

עיקר הנטל במס רכוש מוטל על קרקעות מוקפאות. בדוח מינהל הכנסות המדינה של שנת 1996, בדף 474, נאמר, שהכנסה מהקרקעות המוקפאות היא 800 מיליון ש"ח מתוך 940 מיליון ש"ח, שהם סך כל הגבייה של מס רכוש. נוסף על כך, השומות מופרזות ולא ריאליות. הן מתעלמות מהירידה

התלולה במחירי הקרקע. לכן, יש לבטל סוף סוף את מס הרכוש ולחפש חלופות אחרות, שאינן פוגעות בצורה כל כך קשה במגזר אחד בלבד.

אדוני היושב-ראש, אני מקווה שהחוק יאושר גם בקריאה שנייה ובקריאה שלישית עוד בכנסת הנוכחית, על מנת לתקן עוול משווע שנמשך 50 שנה. תודה רבה.

היו"ר ד' טל:

תודה רבה. כולנו שותפים לקריאה לקדם את החוק הזה עוד בכנסת הנוכחית כדי להעביר אותו בקריאה שנייה ובקריאה שלישית.

חבר הכנסת סאלח סלים. חבר הכנסת בשארה, אדוני יסכם. חבר הכנסת סלים, תפאדל.

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

תודה רבה. אתה יכול להשאיר את זה ולהתחיל אחר כך.

היו"ר ד' טל:

בבקשה. הנה אני משאיר את זה. מנשאנכ, אני משאיר את זה.

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

תודה רבה, תודה רבה. אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני מברך על הצעת החוק הזאת. הצעת חוק כזאת – פעלנו שנים רבות להצעת חוק באמת יותר טובה כדי למחוק מתקציב המדינה את עניין מס הרכוש, שהוא חוק לא אנושי. כן, מתאים להגיד שהוא חוק לא אנושי. הרי ידוע שבסביבות 95% מאדמות המדינה הן בבעלות המדינה, 5% מהאדמות הן בבעלות פרטית, וה-5% האלה מתחלקים בין יהודים לערבים. זה לא חוק שנוגע לערבים בלבד או נוגע ליהודים בלבד.

נפגשנו כמה פעמים עם נפגעים מהחוק הזה ונאבקנו שנים רבות גם בזמן הממשלה בקדנציה שעברה, כשהיה חבר הכנסת בייגה שוחט שר האוצר; כמה ישיבות דנו אתו, ולצערי, הוא התעקש. אני חושב שהוא עשה עוול לכל בעלי הקרקעות האלה. אחרי זה, בזמן הממשלה החדשה שבאה, בראשותו של ביבי נתניהו, היה סגן שר, סגן שר האוצר –

היו"ר ד' טל:

חברי הכנסת.

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

— — הוא מינה ועדה, יושב-ראש הוועדה היה גבאי, וועדת-גבאי המליצה למחוק את הסעיף הזה מתקציב המדינה בכלל ושלא יישאר מה שנקרא: מס רכוש. אבל נראה שהממשלות בישראל מקבלות מה שטוב להן, מה שנוגע לצד שלהן, לא מה שנוגע לאזרחים. אז התשובה של השרים היתה, שהחוק הזה מכניס 750 מיליון שקל בשנה; כך כתוב בספר התקציב, אבל זה לא נכון. בסוף השנה כל פעם היו אומרים לנו: מה הכניס המס בשנה שעברה? הוא היה מכניס 200 מיליון, 150 מיליון, ושאר הסכום רשום כחוב על האנשים.

פנו אלי עשרות אנשים, ישבתי אתם, ראיתי ניירת ממשרד האוצר שמישהו יש לו דונם או 2 דונמים או 3 דונמים, שהוא ירש מאבא, והוא יוריש אותם לבנים; והוא לא רוצה למכור אותם, כי הוא דואג לבנים שלו, כדי שהם יבנו עליהם בתים. היום מבקשים מהם 400,000, 420,000, 450,000 שקל מס רכוש. אפילו אם הוא יבוא למכור את האדמה הזאת הוא לא יכסה את החוב הזה לאוצר. הוא לא יכסה את החוב.

אני גם שמח, שחבר הסיעה, עזמי בשארה, הוא אחד היוזמים את החוק הזה. אני הייתי מציע להכניס לקריאה השנייה והקריאה השלישית מחיקה של החובות של האנשים. זאת מטלה, זה טרטור. האנשים שנפגשתי אתם אישית, פנסיונרים שחיים רק מהביטוח הלאומי, זקנים, חיים מביטוח לאומי — 1,500 שקל בחודש, ומבקשים מהם 200,000 או 300,000 או 400,000 שקל לשלם עבור מס רכוש. זה בכלל חוק שצריך למחוק אותו וגם לדאוג שהחובות האלה — — —

שבח וייס (העבודה):

לי מחוק.

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

— — — למחוק בכלל, כי הוא לא הגיוני, הוא לא מכניס לאוצר המדינה — —

היו"ר ד' טל:

ומשפט אחרון לסיום.

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

— — והוא רק מטרטר את האנשים. אל האנשים האלה באים גם מהמשטרה וגם עיקולים; מעקלים להם מהקצבה, מהביטוח הלאומי — —

היו"ר ד' טל:

תודה.

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

לכן, יש לברך על החוק הזה — —

היו"ר ד' טל:

תודה.

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

— — ולהתקדם הלאה עד שזה יימחק לגמרי.

היו"ר ד' טל:

תודה. אחרון הדוברים — חבר הכנסת עזמי בשארה, ואחריו — הצבעה, אם חבר הכנסת ריבלין יאפשר לנו.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

חשבתי שאדוני מתכוון להצביע מייד.

היו"ר ד' טל:

— — — אחרי

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

חבר הכנסת בשארה יענה אחרי – – – אנחנו יכולים להצביע והוא יברך.

היו"ר ד' טל:

אדוני רוצה שקודם נצביע ואחר כך תוכל לברך?

עזמי בשארה (חד"ש-בל"ד):

— — —

היו"ר ד' טל:

בסדר, אין לו התנגדות. הוא מקבל את ההצעה – – –

עזמי בשארה (חד"ש-בל"ד):

זה לפי התקנון?

היו"ר ד' טל:

אפשר. אם אתה רוצה לברך – – –

קריאות:

— — —

עזמי בשארה (חד"ש-בל"ד):

אז לא יהיה אף אחד באולם. בשביל מה? תן לי לדבר עכשיו, יש אנשים שישמעו.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

— — —

עזמי בשארה (חד"ש-בל"ד):

רובי, באמת. אתה תישאר באולם היחיד ככה.

היו"ר ד' טל:

יאללה.

עזמי בשארה (חד"ש-בל"ד):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אף שזה באמת חוק שעבדו עליו שני לובים – לובי של בעלי קרקעות, באמת בכלל, ולובי של בעלי קרקעות ערבים או בעלי מגרשים ערבים – בעצם זה חוק שיפטור הרבה הרבה אנשים במדינה הזאת, יהודים וערבים כאחד, מעול כספי אדיר שנגבה שלא בצדק ולפעמים אפילו לא נגבה, מאחר שאנשים לא יכלו לשלם.

באמת מה שנאמר כאן, שהאוצר מעריך שהסכום 700 מיליון שקל מס שנגבה הוא לא נכון; לפי ועדת-גבאי זה 500 מיליון, כי לא היתה גבייה. זה חוק שמאוד מאוד היה קשה לאכוף ולממש אותו, והגיע הזמן שהוא יעבור מן העולם אפילו מסיבות מעשיות.

מזמן מזמן כבר לא מדובר רק בבעלי קרקעות ערבים; מדובר בבעלי מגרשים ערבים ויהודים, אבל אני רוצה לייחד את דברי כיוזם החוק, בשיתוף פעולה עם הוועד נגד מס רכוש – אל-לג'נה ד'ד ד'ריבת אל-אמלאכ – שקם במגזר הערבי לפני שנים.

אני רוצה להתרכז בעניין האוכלוסייה הערבית כאן, אף שלדעתי החוק הזה הוא לא רק חוק שהופנה נגד האוכלוסייה הערבית והכריח הרבה אנשים, חקלאים ערבים בעבר, כאשר הוא גם נגבה על אדמה חקלאית, למכור קרקע מפני שלא יכלו לעמוד בתביעות המס הזה. מזמן הוא כבר צומצם למגרשי בנייה – גם מגרשי בנייה שהם לא למסחר. כלומר, אם למישהו היה מגרש בנייה שרצה להוריש לילדיו ורצה להחזיק בו, מפני שאין תוכניות בנייה ולא מחלקים חלקות אדמה לבנייה בחלק גדול מהכפרים הערביים, הדרך היחידה היתה להוריש מגרש לבנים. הוא לא יכול היה להחזיק בו לבנים שלו. אפשר שאלה בנים שירשו מגרש ולא יכלו לממש את התוכניות שלהם לבנייה מפני שאין תוכנית מיתאר. החזיקו את המגרש הזה תקופה ושילמו מס שלא בצדק. הם רצו לבנות, ולא יכלו לבנות. זה פשוט מס שכל כולו חוסר צדק.

לא רק זאת, זה הכריח אנשים למכור. לא רק זאת, אלא לדעתי היה בו גוון אידיאולוגי. עניין הקרקע קיבל זה זמן רב איזה מין טבו באידיאולוגיה הציונית, והגיע הזמן לקצת נורמליזציה בנושא הזה. ועדת-רונן מציעה זאת וועדת-גבאי מציעה זאת, יש כל מיני ועדות שכבר מציעות נורמליזציה ביחס לאדמה ולקרקע – לא לתפוס את העניין תמיד בצורה אידיאולוגית, כאילו רכוש פרטי – גם של יהודי וגם של ערבי – של אדמה הוא לא משהו שאנשים אוהבים לראות במדינה הזאת, ואני לא מבין למה. הגיע הזמן להסתכל בצורה נורמלית גם על רכוש יהודי של קרקע וגם על רכוש ערבי פרטי של אדמה. אין דרך אחרת במדינה נורמלית ומתוקנת.

מה עוד שבעצם מדובר במס רכוש, אבל הוא לא מס רכוש. זה בדיוק כפי שאמר אחד מחברי הכנסת כאן, ואני חושב שזה היה חבר הכנסת נסים דהן: על יכטה לא גובים ועל בניינים לא גובים, אבל על אדמה, על קרקע, גובים גם כשהיא לא למסחר. מס על הון – הון זה לא רק רכוש. הון זה רכוש שמופעל כדי להרויח כסף. אם יש לך רכוש שאתה לא מפעיל בתהליך ייצור, אז הוא לא הון. הון זה השקעה. לפעמים מגרשים הם לא השקעה. אתה מחזיק את זה לבנים, לבני הבנים וכו', כדי שיהיה להם ביטחון לחיים, ואתה אף פעם לא מממש רווחים על זה מפני שאתה משתמש בזה אישית. מה שהוא לא למטרת רווח הוא לא הון, בדיוק כפי שלא גובים כסף על עמותות, שכן הכסף הזה הוא לא הון להשקעה.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אפילו על – – – לא משלמים.

עזמי בשארה (חד"ש-בל"ד):

כן. אז לא כל כסף הוא הון. הון הוא כסף ורכוש שמשקיעים אותו בשביל לממש רווחים. לכן, זה היה מס לא צודק בכל דרך.

אנחנו, בעניין מס המכירה, הצענו או אימצנו את המלצת ועדת-גבאי על מרכיב הקרקע בזמן מכירת בניינים למסחר, ולא למכירה פרטית. אנחנו נראה את זה, ועל זה נדון בקריאה שנייה ובקריאה שלישית. אני מצטרף לקריאתם של חברי הכנסת כאן, שלא יהיה מספיק רק לבטל את מס הרכוש ולהעבירו מן העולם, אלא צריך גם להוסיף איזו פריסת חוב או ביטול חוב על מסים, על חובות שנערמו על אנשים שלא בצדק.

אדוני היושב-ראש, אני רוצה להודות לכל סיעות הבית. דרך אגב, גם על החוק שלי חתמו אנשים מש"ס, מהמפד"ל, מהליכוד, מהעבודה ומכל הסיעות.

הו"ר ד' טל:

לא לשכוח את מר עזריאל ואת חנניה גיבשטיין.

עזמי בשארה (חד"ש-בל"ד):

היה שיתוף פעולה גם מצד הרב רביץ. אני רוצה להודות לכל ה"לוביס", העמותות וכו' שהשתתפו בעניין.

אדוני היושב-ראש, אומנם הנושא לקח קצת יותר מדי זמן בוועדת הכספים – –

היו"ר ד' טל:

בהחלט, נכון.

עזמי בשארה (חד"ש-בל"ד):

– – אבל בסוף הוא הגיע. אני פונה לראש הקואליציה מאיר שטרית ולרב רביץ – –

היו"ר ד' טל:

– – – להעביר את זה עוד עכשיו.

עזמי בשארה (חד"ש-בל"ד):

– – לגמור עם זה לפני שהכנסת הזאת מתפזרת. תודה רבה.

היו"ר ד' טל:

אני מודה לך מאוד. בואו נעבור להצבעה.

חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצבעה. חבר הכנסת בני אלון, אתה מרשה לי להצביע? אני מצביע על הצעת חוק מס רכוש וקרן פיצויים. אפשר להצביע. מי בעד? מי נגד? מי נמנע? מי רוצה לברך את המצביעים?

הצבעה מס' 8

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לוועדה – 17

נגד – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הצעת חוק מס רכוש וקרן פיצויים (תיקונים שונים),
התשנ"ט-1999, לוועדת הכספים נתקבלה.

אברהם פורז (מרצ – רצ, מפ"ם, שינוי):

זו רק קריאה ראשונה.

היו"ר ד' טל:

זו קריאה ראשונה, אבל – – –

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

זה "כוח 17".

היו"ר ד' טל:

"כוח 17". 17 בעד, אין מתנגדים ואין נמנעים. אשר על כן, הצעת חוק מס רכוש וקרן פיצויים (תיקונים שונים), התשנ"ט-1999, אושרה בקריאה ראשונה, ותועבר – –

יצחק כהן (ש"ס):

לוועדת הכספים.

היו"ר ד' טל:

– – לוועדת הכספים של הכנסת להכנה לקריאה שנייה ולקריאה שלישית.

מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת

היו"ר ד' טל:

עתה הודעה לסגנית מזכיר הכנסת. בבקשה.

סגנית מזכיר הכנסת ש' כרם:

ברשות היושב-ראש, הנני מתכבדת להודיע, כי הונחה עתה על שולחן הכנסת, לקריאה שנייה ולקריאה שלישית, מטעם ועדת הפנים ואיכות הסביבה, הצעת החוק הרשויות המקומיות (מימון בחירות והוראת שעה), התשנ"ט-1999. תודה.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

אני מבקש לצרף את קולי.

היו"ר ד' טל:

היות שעדיין לא מחקתי את הלוח, אני מצרף את ההצבעה של חבר הכנסת מאיר שטרית בעד הסעיף הקודם של מס רכוש.

הצעת חוק הרשויות המקומיות (מימון בחירות והוראת שעה), התשנ"ט-1999

(קריאה שנייה וקריאה שלישית)

היו"ר ד' טל:

עתה הצעת חוק הרשויות המקומיות (מימון בחירות והוראת שעה), התשנ"ט-1999, קריאה שנייה וקריאה שלישית. יציג זאת חבר הכנסת אפי אושעיה.

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

זה מה שהיה בשבוע שעבר?

אפי אושעיה (בשם ועדת הפנים ואיכות הסביבה):

לא, עכשיו זה משהו אחר.

אדוני, האם עכשיו זה נושא רשויות מקומיות, או הנושא של חברת הכנסת יעל דיין?

היו"ר ד' טל:

הצעת חוק הרשויות המקומיות – זהו סדר-היום שמופיע לפני.

אפי אושעיה (בשם ועדת הפנים ואיכות הסביבה):

מצוין. יופי. מדובר בקריאה שנייה ובקריאה שלישית.

שבח וייס (העבודה):

זה לא מופיע בסדר-היום.

אפי אושעיה (בשם ועדת הפנים ואיכות הסביבה):

זה מופיע. יש תוספת.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

יש תוספת.

שבח וייס (העבודה):

סליחה.

אפי אושעיה (בשם ועדת הפנים ואיכות הסביבה):

— — — אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת —

חבר הכנסת שטרית.

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

זה מה שהיה לפני שבועיים.

אפי אושעיה (בשם ועדת הפנים ואיכות הסביבה):

נכון.

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

תעשה את זה צ'יק-צ'ק.

אפי אושעיה (בשם ועדת הפנים ואיכות הסביבה):

חבר הכנסת שטרית, אני מדבר על הצעת חוק הרשויות המקומיות (מימון בחירות והוראת שעה).

נסים דהן (ש"ס):

אושר.

אפי אושעיה (בשם ועדת הפנים ואיכות הסביבה):

תכלית החוק הזה לקבוע, שרשימות עצמאיות — לא רשימות-אם ולא מפלגות — שלא מילאו את טופסי הבקשה למימון בחירות בגלל כל מיני סיבות טכניות, לרבות טעויות של משרד הפנים על הטופס, יהיו זכאיות לקבל את המימון על-פי הכללים הקבועים בחוק. זה עניין טכני, שישרת את אלה שטעו, משום שהכסף מגיע להם מכוח בחירתם ואי-אפשר לשלול מהם את הכסף בגלל נימוקים טכניים. אדוני היושב-ראש, אני מודה לך.

היו"ר ד' טל:

חבר הכנסת אפי אושעיה, תודה רבה.

חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצבעה. היות שאין מסתייגים להצעת חוק הרשויות המקומיות – הצעת החוק היא בת חמישה סעיפים ללא מסתייגים – אנחנו עוברים להצבעה בקריאה שנייה. מי בעד? מי נגד? אפשר גם להימנע.

הצבעה מס' 9

בעד סעיפים 1–5 – 12

נגד – אין

נמנעים – אין

סעיפים 1–5 נתקבלו.

היו"ר ד' טל:

חבר הכנסת לנקרי, הגעת?

יהודה לנקרי (הליכוד-גשר-צומת):

הצבעתי.

היו"ר ד' טל:

הצלחת להצביע. 12 בעד, אין מתנגדים ואין נמנעים. אשר על כן אני קובע, שהצעת חוק הרשויות המקומיות (מימון בחירות והוראת שעה), התשנ"ט–1999, התקבלה בקריאה שנייה.

אנחנו עוברים לקריאה שלישית – הצבעה על הצעת חוק הרשויות המקומיות (מימון בחירות והוראת שעה). מי בעד? מי נגד? מי נמנע?

הצבעה מס' 10

בעד החוק – 12

נגד – אין

נמנעים – אין

חוק הרשויות המקומיות (מימון בחירות והוראת שעה),

התשנ"ט–1999, נתקבל.

היו"ר ד' טל:

חבר הכנסת אפי אושעיה, חן-חן על כך שהצלחת להעביר את זה במהירות הבזק. 12 בעד, אין מתנגדים ואין נמנעים. אני קובע, שהצעת חוק הרשויות המקומיות (מימון בחירות והוראת שעה), התשנ"ט–1999, התקבלה בקריאה שלישית כהצעת הוועדה.

הצעת חוק העמותות (תיקון מס' 4) (מען רישום), התשנ"ט–1999

(קריאה ראשונה)

היו"ר ד' טל:

אנחנו עוברים להצעת חוק העמותות (תיקון מס' 4) (מען רישום), התשנ"ט–1999, קריאה ראשונה. יציג את ההצעה חבר הכנסת בני אלון. ההצבעה תהיה במועד מאוחר יותר.

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

היום?

היו"ר ד' טל:

לא היום.

בנימין אלון (מולדת):

האם ההצבעה לא היום?

היו"ר ד' טל:

ההצבעה לא היום.

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

גם לגבי הצעת החוק שאחרי זה אין הצבעה?

היו"ר ד' טל:

הצעת החוק שאחרי זה – כן מצביעים. זו של חברת הכנסת יעל דיין? – כן מצביעים.

שבח וייס (העבודה):

למה?

היו"ר ד' טל:

למה? – כי נדלק ניצוץ בלבם והיה לאש בוערת. ככה נתנו לי.

בנימין אלון (מולדת):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, הצעת חוק העמותות, של חברת הכנסת נעמי בלומנטל, שהתכבדתי להציגה – –

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

מה היא אומרת?

בנימין אלון (מולדת):

– – אומרת דבר פשוט, והוא בעצם חלק מדבר גדול יותר, כי זה קיים גם בחוקים אחרים. מי שרושם עמותה, צריך לרשום כתובת. אם אתה גר באעבלין, בחיפה או בירושלים, אתה כותב את הכתובת שלך. אבל אם אתה גר בבית-אל, אתה לא יכול, כי לפי החוק כתוב: כתובת בישראל. רוצה חברת הכנסת להוסיף אחרי "בישראל" "או באזור", כשהמלה "אזור" מועתקת – – –

שבח וייס (העבודה):

קהיר גם?

בנימין אלון (מולדת):

אני מסביר. המלה "אזור" מועתקת מן החוק להארכת תוקפן של תקנות שעת-חירום – יהודה שומרון וחבל עזה. במלים שלנו, ב"אזור" הכוונה היא לכל מה שלא של הרשות הפלסטינית.

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

אז בואו נצביע על זה, למה דוחים את ההצבעה?

בנימין אלון (מולדת):

גם אני בעד. אני לא יודע, אני שליח. כעיקרון, אני מבין שהמזכירות ביקשה שההצבעה תהיה בזמן אחר.

זה, לדעתי, חוק הגיוני, שרק מעיד על אפליה מטופשת שקיימת היום. אני מקווה שאצליח להביא בקרוב גם חוק כללי שלא ירוץ כמו בחוק העמותות ובחוק העבודה ובכל חוק אחר שיש בו אפליה.

אני אומר לכם איפה אין אפליה. במס הכנסה אין אפליה. במס הכנסה עשו סעיף תחולה, שהחוק הזה יחול גם באזור, כי אחרת לא היה אפשר לגבות מס הכנסה מתושבי ישראל ואזרחי ישראל שגרים בבית-אל, בעופרה ובשאר המקומות ביהודה, שומרון וחבל עזה. כשיש אגרת טלוויזיה – שניסינו לבטל אותה ועדיין לא הצלחנו בכנסת הזאת – דאגה רשות השידור לעשות סעיף תחולה. בסוף חובת אגרת הטלוויזיה כתוב, שהחוק הזה יחול גם על אזרחי חשמונאים ואזרחי בית-אל ושאר המקומות, כלומר: על אזרחי האזור. תמיד אומרים "האזור".

בדברים אחרים מפלים, כמו במקרה של החוק הפשוט הזה. העמותה היא כשרה. האזרחים הם כשרים. הם צריכים למצוא כתובת פיקטיבית בתל-אביב או בירושלים. זאת דוגמה אחת לחוסר האונים של – הייתי אומר – ממשלה לאומית שבאמת אוהדת את זה, אין לה כל בעיה עם זה, והיא עוד לא הצליחה להעביר כאן חוק שנותן תשובה על אפליות, פרסונליות, לפחות.

אני לא מדבר על סיפוח טריטוריאלי, שתאמרו לי שהוא עניין של הסכמים מדיניים וכו', אבל דברים קטנים של אפליה פרסונלית כמו הדבר הטכני הזה, שאזרחי ישראל שצופים בנו בטלוויזיה לא מבינים בכלל מה העניין.

אני מקווה מאוד, שבקרוב תחוקק הכנסת חוק שמבטל את האפליה הזאת ומכניס סעיף תחולה לגבי האזור בכל חוקי הכנסת, ולא משאיר יוזמה חופשית, שהיא ברוכה כשלעצמה, לכל חבר כנסת מהמחנה הלאומי למצוא איזשהו "פיצ'פקע" שהוא מצא ששם עדיין יש מה לתקן, כי לא החילו עליו סעיף תחולה כמו הסעיף הזה.

וכך יש לי בתאונות עבודה קבלן שלא משלם לפי החוק לפועל – לא משנה יהודי או ערבי – שנפל בתאונת עבודה באזור יהודה ושומרון. למה? כי שכחו בסעיף ההוא בחוק לעשות סעיף תחולה. וכך יש לי רשימה של דברים מעשיים בשטח שיוצרים –

מיכאל קליינר (הליכוד-גשר-צומת):

חבר הכנסת אלון, מה לעשות? ארץ-ישראל נקנית בייסורים.

בנימין אלון (מולדת):

– – אפליה, לדעתי, שאיננה במקומה ואיננה צודקת.

בכל אופן, התבקשתי על-ידי חברת הכנסת בלומנטל, שטרחת והציעה את הצעת החוק הזאת, לייצג אותה כאן. כך עשיתי. אני מקווה מאוד, שכל חברי הכנסת שיבואו אחרי ייזמו גם הם ויאמרו שהגיע הזמן שהממשלה הזאת תחוקק חוק, או חבר כנסת, ושהכנסת הזאת תאמץ חוק שמחיל על כל היישובים – –

היו"ר ד' טל:

לא נותר לה הרבה זמן, גם מבחינה טכנית.

בנימין אלון (מולדת):

אולי. תראה, יש הצעת חוק שלי.

היו"ר ד' טל:

אם יהיה רצון, תימצא הדרך, אבל – – –

בנימין אלון (מולדת):

יש הצעת חוק שלי שמוכנה לקריאה ראשונה. אולי היא תגיע בשבוע הבא, ואם היא תגיע בשבוע הבא, אנא זכרוני אלה שצריכים לזכור. אלה שצריכים לשכוח – שישכחו, ואלה שצריכים לזכור – שיזכרו ויבואו ויצביעו, ואם ירצה השם, אזרחי ישראל שגרים בתל-אביב ואזרחי ישראל שגרים בבית-אל, לפחות ברמה הפרסונלית, לא ירגישו מקופחים ומופלים.

אולי רק שני משפטים. אמרתי שהמלה "אזור" כבר מתייחסת להסכמים של אוסלו ואלה שאחריהם של הרשות הפלסטינית; המצב החוקי היום הוא, שמבחינת החקיקה הפרסונלית כל הערבים ביהודה, ששם זה גם לגמרי, מלבד B, ששם זה לגמרי. לא רק A ושומרון הם ברשות הפלסטינית. לא רק של הרשות jurisdiction, כשיש להם בירורים, הם הולכים לפי ה-C בענייני ביטחון. אפילו ב- הפלסטינית, ברמות האלה.

כלומר, מה שהיום המשפט הצבאי – היום חל רק על יהודים, שלפי דעת השמאל בכלל לא היה צריך לחול עליהם המשפט הצבאי, כי המשפט הצבאי בעצם אמור להיות לאלה שאתה כבשת אותם. מה שקרה היום בחוק הוא מין מצב משונה, שעל היהודים שהגיעו לשם כמתיישבים חל המשפט הצבאי של הרשות הפלסטינית, וזה jurisdiction שאמור לחול על הנכבשים, ועל הערבים שגרים שם יש ה- המצב החוקי המשונה מאוד שקרה.

אני מקווה שאנשים יבינו שצריך להתנער מזה ולהחיל את החוק, לפחות ברמה הפרסונלית. השקפתי היא יותר מזה – על כל אזרחי ישראל באשר הם שם. תודה.

היו"ר ד' טל:

תודה. חברת הכנסת תמר גוז'נסקי – גברתי תעלה ותבוא ותישא דברים בעד או נגד הצעת חוק העמותות.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

מה אתה אומר? בעד או נגד?

היו"ר ד' טל:

אולי חבר הכנסת בני אלון הצליח לשכנע את גברתי, אז מי אני? אני לא חוקר כליות ולב.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, לכאורה החוק הוא בעל משמעות שולית – היכן בדיוק תהיה הכתובת של העמותה; אבל בעצם, הקרב על החוק הזה, כמו הקרב על הרבה מאוד חוקים כאילו שוליים כאלה, הוא הקרב על דמותה ועל תפיסתה של מדינת ישראל את עצמה.

גם בנושא של חוק רמת-הגולן, שעלה אתמול, חוק הסיפוח הזה ומשאל-העם, וגם בחוק שמונח לפנינו, יש איזה ניסיון, הייתי אומרת כמעט פאתטי, לקבוע בחוק את קיומו של המושג שנקרא "אזור", כלומר: אותם שטחים שישראל טרם החזירה מאותם כיבושים של יוני 1967.

האשליה שאם נחוקק עוד כך וכך חוקים המצב המשפטי ישתנה, היא כמובן אשליה שמשלים את עצמם לא רק חבר הכנסת בני בגין, שייסד מחדש את מפלגת חרות, אלא גם רבים בתוך הליכוד ובמפלגות ימין אחרות, ולצערי גם במפלגות שנחשבות לשמאל.

הבעיה היא בתפיסה שלנו, בתפיסה שלנו של השטח, בתפיסה שלנו של הארעיות. יש לנו הזדמנות היסטורית לצאת ממצב של 50 שנה של קווים ארעיים, שאולי הגבול פה ואולי הגבול שם – קווים ארעיים, קווי גבול שלא מוכרים על-ידי הקהילייה הבין-לאומית ועל-ידי האו"ם. יש לנו הזדמנות היסטורית לקבל הכרה בגבולות, לקבל הכרה סופית בקיומה של מדינת ישראל באזור. אבל במקום לממש את ההזדמנות הזאת מעדיפים לעשות מיני הצגות של חוקים מהסוג הזה שחברת הכנסת נעמי בלומנטל יזמה.

חברי הכנסת, אשליית הנצח של ההתנחלויות היא אשליה שמפזרים אותה, אבל כאשר בוחנים לעומק, אני חושבת שרבים מאלה שגרים בהתנחלויות מבינים את הארעיות של הקיום שלהם שם. והעובדה היא, שבשיחות ובהזדמנויות שנקרו לאנשים שגרים בהתנחלויות לדבר, הם דיברו על הארעיות של הקיום הזה.

לכן אני חושבת שהצעת חוק שמנסה לקבע את המצב של הכיבוש ושל השלטון הישראלי בשטחים היא הצעת חוק מיותרת ומזיקה, ולכן אני אצביע נגדה. תודה.

היו"ר ד' טל:

תודה רבה. חבר הכנסת אפי אושעיה. אחריו – חבר הכנסת נסים דהן, אחריו – חבר הכנסת עזמי בשארה, ואחריו – חבר הכנסת סאלח סלים.

אפי אושעיה (העבודה):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אמר קודם חבר הכנסת בני אלון, שהוא מבקש ממני להצביע בעד הצעת החוק, כי היא הצעת חוק שולית. אז אני רוצה להגיד לך, חבר הכנסת אלון: היא לא הצעת חוק שולית, אבל אני אצביע עבורה.

למה אני אצביע? אני אצביע משום שההתחסדות והצביעות של ממשלות ישראל, שמצד אחד שולחות – – –

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

מה תצביע?

אפי אושעיה (העבודה):

כן, אצביע בעד.

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

למה?

היו"ר ד' טל:

חבר הכנסת סאלח סלים, שמע למה.

אפי אושעיה (העבודה):

משום שלא יעלה על הדעת, שמצד אחד אנחנו נשלח תושבים ישראלים להתגורר במקומות האלה, ניתן להם הנחות במסים, נממן להם את הפעילות שם, ומצד שני נגיד להם: אתם אזרחים סוג ב'.

אם ממשלות ישראל לא רוצות שיהיו התנחלויות, ואני לא רוצה שיהיו כי אני חושב שהסכמה עם הפלסטינים לא יכולה להיות בנסיבות הללו, כשהמתנחלים שם, תפעלו להוציא אותם ותגידו ביושר: אתם מפריעים לנו. אבל אם אתם שם, ואתם נותנים תקציבים לחינוך, לתרבות, למועצות וכך הלאה – אנחנו אבירי השוויון, ואנחנו מדברים על זה כל הזמן. חברת הכנסת גוז'נסקי היא פעילה בכנסת ולוחמת למען זכויות האדם. האם אלה שיושבים שם הם לא בני אדם? יש לי מחלוקת פוליטית עמוקה אתם, אבל הם בני אדם, כאחד האדם. אם הם כאלה, לפחות ניתן להם זכויות כמו כל אזרח ישראלי אחר.

לפיכך אני טוען, שהוויכוח הפוליטי אתם הוא ויכוח קיים, וזה שהם לא צריכים להיות ברוב המקומות, גם לזה אני מסכים, אבל זה שנקפח אותם אחרי שהבאנו אותם לשם, גם ממשלות העבודה והליכוד – לפחות בשם אבירי שוויון הזכויות במדינת ישראל, רק בשביל זה אני אצביע בעד החוק.

היו"ר ד' טל:

תודה רבה. חבר הכנסת נסים דהן, ואחריו – חבר הכנסת בשארה.

בנימין אלון (מולדת):

אין הצבעה.

היו"ר ד' טל:

אבל גם התמיכה, בלי כל ספק, ראויה. היא אפילו מעודדת.

נסים דהן (ש"ס):

אדוני היושב-ראש, חברי חברי הכנסת, צודק חבר הכנסת אפי אושעיה, שמעבר לכל ויכוח פוליטי החוק הזה הוא נכון וצודק, מעל ומעבר לכל ויכוח. זה לא משנה מה דעתך, חבר הכנסת סאלח סלים, או ידידי עזמי בשארה.

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

לאן אתה הולך? לאן אתה הולך? לא דאגת 50 שנה לאוכלוסייה הערבית לשוויון ולזכויות.

אפי אושעיה (העבודה):

אתה צודק. אתה צודק, אני מסכים. אני מסכים שזה לא בסדר.

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

50 שנה. זכויות אדם, שוויון זכויות.

היו"ר ד' טל:

חבר הכנסת סאלח סלים, מה קרה? חבר הכנסת סלים, אני אוריד לך את הזמן הזה מזמן הדיבור שלך.

אפי אושעיה (העבודה):

אתה צודק, אבל למה לקפח אותם?

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

זכויות אדם, שוויון, דמוקרטיה.

היו"ר ד' טל:

חבר הכנסת סלים, אני קורא לך ומבקש ממך בכל לשון של בקשה; אני קורא לך ומבקש ממך בכל לשון של בקשה, שתאפשר לרב דהן לומר את הדברים.

אפי אושעיה (העבודה):

אני יכול ללכת?

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

כן.

נסים דהן (ש"ס):

אני חוזר ואומר, שמעל ומעבר לכל ויכוח פוליטי, החוק הזה נכון וצודק ואין לו שום השלכה מעשית על שום דבר שקורה בשטח. הרי מה קורה בפועל? זה לא שהעמותות האלה לא קיימות, הן קיימות. אם אלה עמותות צדקה, הן עושות את הפעולות שלהן בשטח יפה מאוד, וזה לא מונע מהן לפעול. אלא מה? במקום לחפש אותן בכתובת האמיתית, יש להן כתובת של עורך-דין בתל-אביב או בירושלים, ולשם שולחים את המכתב. לאותו עורך-דין יש תרשומת פנימית לאן להעביר הלאה את המכתב. זה כל הסיפור.

אנחנו רוצים לעשות את האבסורד הגדול הזה, להמשיך אותו, רק מפני שמישהו חושב שיש איזו השלכה פוליטית לחוק הזה. אין שום סיבה שלא לשנות. אם קבוצת אוכלוסין וקבוצת אזרחים רוצה שהכתובת שלה תהיה ת"ד 8, יריחו, לדוגמה, מדוע שהכתובת הזאת לא תהיה כתובת מוכרת ורשמית? מה הכתובת אומרת? בסך הכול לאן לשלוח מכתב. הכתובת הזאת לא קובעת שום דבר, אם זה ריבונות ישראלית או ריבונות לא ישראלית. המשא-ומתן בין ישראל לפלסטינים, המשא-ומתן בין ישראל לשכנותיה הוא שיקבע את זה בעתיד, האם הטריטוריה הזאת תמשיך להיחשב ישראלית או לא.

זה שהכתובת הזאת מוכרת לצורכי משלוח מכתב מרשם העמותות, ריבונות של עולם, אני לא מבין את תמר גוז'נסקי ולא מבין את ההתנפלות שלך, חבר הכנסת סלים. מה קרה? בסך הכול החוק מבקש שהכתובת שנשלחה לרשם העמותות תהיה כתובת חוקית, שאפשר יהיה להעביר אליה מכתבים. בינתיים רשם העמותות לא קובע את הטריטוריה של מדינת ישראל.

אם על-ידי זה היית מונע שם פעילות, אתה צודק. אתה יודע מה, הצלחת למנוע פעילות של ישראלים בשטח. אבל את זה אתה לא מונע. הם ימשיכו לפעול כרגיל, ויש להם אפילו דרך לעקוף את זה. הם כותבים כתובת של עורך-דין בתל-אביב, בירושלים או בחיפה, או אצלך בבית.

בנימין אלון (מולדת):

באעבלין.

נסים דהן (ש"ס):

והם ימשיכו לפעול בבית-אל או ביריחו עם הכתובת שלך, ואתה לא יכול אפילו למנוע את זה.

אם הכתובת הזאת טובה למס הכנסה, אם הכתובת הזאת טובה בשביל לשלוח מכתב ממס הכנסה, אם הכתובת הזאת טובה כדי לשלוח לשם העתק של דוח תעבורה, אם הכתובת הזאת טובה בשביל לעצור בן-אדם שעשה מעשה פלילי, היא גם טובה בשביל לעשות שם עמותה. אין שום הצדקה ושום סיבה לשלול את החוק הזה, כי הוא לא בא לקבוע, לא תחומים, לא גבולות ולא טריטוריות. הוא רק מודיע: עמותה פלונית אלמונית נמצאת במקום פלוני. זהו.

היו"ר ד' טל:

תודה. אני מאוד מודה. חבר הכנסת עזמי בשארה, בבקשה.

שבח וייס (העבודה):

עמותת עמי עם פלשתיים.

עזמי בשארה (חד"ש-בל"ד):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, לא במקרה חבר הכנסת בני אלון עודד את אפי אושעיה ואמר שזאת תמיכה כנה ומצינית. הוא יודע שאפי אושעיה נגד התנחלויות, אבל הוא גם יודע לנצל את תמימותם של אנשים.

היו"ר ד' טל:

לא, אתה לא יכול לומר שאפי אושעיה תמים.

עזמי בשארה (חד"ש-בל"ד):

לפחות בעיני בני אלון, במקרה הזה, לדעתי הצנועה, אני חושב שהוא תמים.

היו"ר ד' טל:

הוא הצליח לשכנע אותו.

עזמי בשארה (חד"ש-בל"ד):

הוא הצליח לשכנע בצורה פרטיקולרית. הוא לא יצליח לשכנע במפעל ההתיישבות המפואר בשטחים, אז הוא אומר: אנחנו מסכנים, שלחתם אותנו וכו'. הוא בעצמו לא מאמין בזה שמישהו שלח אותו והוא מסכן. הוא חושב שהוא עושה מעשה אוונגרד, גבורה, משחרר אדמה. הוא לא אוהב שיגידו עליו כך, אבל הוא מוכן לשמוע את זה בשביל להגיע למטרה שלו.

מה המטרה שלו? היות שבני אלון הוא לא רוב בכנסת והיות שהוא לא יכול להחיל את החוק הישראלי על השטחים בבת אחת, כלומר סיפוח, הוא מחיל אותו לאט לאט. האדון אלון, מאז הוא נכנס לכנסת, כבר הצליח להעביר כעשרה חוקים כאלה, חבר הכנסת דהן, ובכל פעם זה משהו פעוט. בכל פעם זה משהו סתמי, ובכל פעם, אם כבר שלחתם אותנו אז – ולאט לאט לאט; חבר הכנסת בני אלון בא לכאן בשליחות והוא שובה אנשים בקסמו.

אצל אושעיה זה עניין של אפליה – למה לערבים מותר רשם עמותות ולמתיישבים לא? זה לא עניין של התכתבות. זה כמו להקים מפלגה, התאגדות, כאשר הכתובת שלה היא השטחים, האזור. זה העניין של החלת החוק הישראלי. נכון, שלחו אותם, הם צריכים בית-ספר, אז בונים בית-ספר. אם כבר בית-ספר, למה לא אוניברסיטה? ולאט לאט לאט, עובדה קיימת אחרי עובדה קיימת אחרי עובדה קיימת הופכים את זה למקום.

חוק אחרי חוק אחרי חוק, במקום לספח. שיספח. הרי זה מה שהוא רוצה באמת, הוא רוצה לספח. שיציע חוק סיפוח ההתנחלויות תחת הריבונות הישראלית. אבל הוא יודע שזה ייכשל, ואז אפי אושעיה לא יצביע אתו. לכן הוא מאכיל את אפי אושעיה ועוד אנשים אחרים וטובים כמוהו, שמתנגדים לאפליה, את החלת החוק על השטחים. פעם אחת זה על עמותה, זה בשביל התכתבות, פעם זה ופעם זה, ולאט לאט מסתבכת מדינת ישראל בחוק ישראלי שחל על השטחים.

אם זה לא כל כך בעיה, מה הבעיה שימשיכו דרך עורך-דין? מה הבעיה באמת? ימשיכו דרך עורך-דין. אם יש להם כתובות אישיות, שימשיכו עם הכתובות האישיות שלהם. הרי יש להם תיבות דואר אישיות. חברי העמותות, יש להם תיבת דואר אישית והם יכולים למסור אותה.

מדובר באקט סמלי, שמותר להתאגד ולרשום התאגדות. זה שטח של מדינת ישראל. מה עם יהודי התפוצות? מותר להם לרשום עמותות? הרי הם אזרחים בפוטנציה, אולי גם הם ירשמו עמותות? שטחה של מדינת ישראל הוא לא הגדה המערבית ורצועת-עזה, לפי החוק הבין-לאומי, ולדעתי, עד היום גם לפי ההבנה העצמית של הישראלים, ובהבנה העצמית הזאת נלחם בני אלון.

לכן, החוק הזה לא חוק כל כך תמים. הוא חוק שחשבו עליו ויש סיסטמה, יש מתודה. אנשים חושבים, ולכן אני, כבן-אדם חושב, מתנגד לו.

היו"ר ד' טל:

תודה. חבר הכנסת סאלח סלים, בבקשה.

נסים דהן (ש"ס):

הוא כבר דיבר, עכשיו, עם חבר הכנסת אפי אושעיה.

היו"ר ד' טל:

אני אוריד לו את הדקה שהוא דיבר עם חבר הכנסת אפי אושעיה. אני אוריד לו את זה מכלל הזמן. במקום שלוש דקות – רק שתי דקות.

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

מה קרה לך? זו היתה הערת ביניים.

היו"ר ד' טל:

הערת ביניים של דקה.

שבח וייס (העבודה):

מי אחריו?

היו"ר ד' טל:

אחריו – אדוני. חבר הכנסת סאלח סלים, אתה צריך שלוש דקות?

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

שלוש דקות, כמו כולם.

היו"ר ד' טל:

שלוש דקות.

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

הרי מדברים על שוויון למתנחלים אפילו.

היו"ר ד' טל:

אפילו, לרבות, אפילו למתנחלים. אז לא יהיה שוויון לחבר הכנסת סאלח סלים?

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

כן, זהו.

נסים דהו (ש"ס):

— — —

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

אדוני היושב-ראש, חבר הכנסת בני אלון הוא שחקן, שחקן מעולה. הוא עומד פה כך — —

נסים דהו (ש"ס):

אין לו פריימריס. אל תשבחו אותו יותר מדי.

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

— — הוא "מתמסכן", הופך לסופר-אנושי, דואג לזכויות האדם. תראו, זה בני אלון, יא-אללה.

היו"ר ד' טל:

אבל הוא חבר כנסת למופת, אתה צריך לומר.

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

כן, אבל אני מתכוון לתוכן, לתוכן.

היו"ר ד' טל:

תראה, בשעות הללו, כשהמושבים הללו ריקים, האדם חובש את הספסל.

עזמי בשארה (חד"ש-בל"ד):

— — — בלתי נסבל.

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

אני מתכוון לתוכן. הוא דואג לזכויות של האדם, דואג לשוויון.

עזמי בשארה (חד"ש-בל"ד):

— — — אפשר למות מזה.

היו"ר ד' טל:

איפה הצדק החברתי שאתה דוגל בו?

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

הצעת החוק הזאת היא כמו שיטת הסלאמי – כל פעם חתיכה, כל פעם חתיכה. בסופו של דבר יש לה משמעות פוליטית.

היו"ר ד' טל:

מה המשמעות?

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

אני אגיד לך. המתנחלים נמצאים בשטחים כבושים. הם יצאו משם, אם לא היום, מחר; אם לא מחר, בעוד שנה. זה חוק הטבע, לזה אנחנו מגיעים. לא יעזור שום דבר.

נסים דהן (ש"ס):

אם הם יוצאים, שירשמו. יצאו עם הכתובת.

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

לכן אין צורך שיצאו עם כתובת.

היו"ר ד' טל:

אלא?

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

שיבואו לכתובת ברמת-גן, בנתניה, אצל אפי אושעיה, שיבואו לתל-אביב.

נסים דהן (ש"ס):

יש כאלה שגם רמת-גן לא טובה בשבילם. אני מכיר אנשים שרמת-גן היא חוץ-לארץ מבחינתם.

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

בכתובת שם הם בתור כובשים, והכובש הוא תמיד זמני.

נסים דהן (ש"ס):

גם ברמת-גן, גם ביפו – – –

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

אף פעם הכובש לא נשאר לנצח. הכובש תמיד זמני – שבוע, חודש, שנה, שנתיים, 50, 100 שנה. בסוף הוא חוזר הביתה, או מגרשים אותו. הם שם בתור כובשים. זאת לא כתובת בריאה, אלה לא אנשים – – –

היו"ר ד' טל:

מה שאתה אומר, חבר הכנסת סאלח סלים: הם לא בתור משחררים.

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

הם כובשים, הם גונבים אדמות. מה זה "משחררים"? הם גנבו אדמות של אנשים אחרים, בלי שום "חמרה" ופודרה, שום קוסמטיקה לא תעזור לך. הם השתלטו על אדמה של אנשים אחרים בכוח החוק ואזורי הביטחון וכל מיני שטויות. הם לא אנשים פשוטים, הם לא אנשים שהלכו לעשות שלום. מה זה "משחררים"?

היו"ר ד' טל:

עמותות – – –

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

ממי הם משחררים את זה? הם כבשו אדמות של אנשים אחרים שהם עוד בחיים. לתת להם פרס? על מה? והם עוד יהיו תקלה גדולה בתהליך השלום.

היו"ר ד' טל:

ואתה תצביע?

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

ואנחנו נצביע נגד חוק זה ונגד כל חוק שדומה לחוק זה, שמחזק את המתנחלים בשטחים, כי צריך להגיד להם: תחזרו לרמת-גן, לנתניה, לתל-אביב. המקום שלכם לא שם.

היו"ר ד' טל:

תודה רבה; אני מודה לך מאוד. חבר הכנסת שבח וייס, אחרון הדוברים, וכאמור, אין הצבעה על הצעת חוק העמותות. ההצבעה תתקיים במועד אחר – תשובה והצבעה.

בנימין אלון (מולדת):

תחזרו לרמת-גן, עד שנגרש אתכם גם משם – למה אתה לא אומר גם את זה?

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

-- --

שבח וייס (העבודה):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, הוויכוח, חבר הכנסת נסים דהן, הוא לא בעניינים פרקטיים. כל ויכוח על כל סוג של החלת חוק או סידור חוקתי בשטחים או ביהודה ושומרון הוא ויכוח פוליטי נטו, הוויכוח.

ודאי שזה יותר נוח, כשגרים שם אנשים, גרים שם יהודים, יהודיות, בני העם שלנו, אחינו ואחיותינו. גרים שם, שיהיה להם סידור נוח. זה לא הוויכוח.

הוויכוח הוא בין השקפה הסבורה שמדינת ישראל בסופו של התהליך תהיה, פחות או יותר, בגבולות 67' פלוס, כתוצאה ממשא-ומתן או מהסדר, ולצדה תתקיים מדינה פלסטינית שוחרת שלום; אני אף לא רוצה להשתמש בביטוי חד כזה: הם פה, הם שם, אנחנו פה. לי לא מפריע אם מתוך הסכם יחיו יהודים במדינה פלסטינית. לי לא מפריע אם עמותות, שחבריהן הם יהודים, על-פי הסכם בין שתי מדינות ריבוניות תהיה להן כתובת שם ופה – על-פי הסכם בין שתי מדינות ריבוניות: מדינת ישראל הריבונית, מדינה פלסטינית שוחרת שלום, שחיה אתנו על-פי הסכם.

אגב, אני גם לא מאלה הטוענים כל פעם: הפרדה, הפרדה. אני סבור, שבין שתי המדינות צריכים להיות יחסים כלכליים ותרבותיים וחינוכיים וטכנולוגיים ורפואיים ואמנותיים, הרבה מאוד שותפות פעולה. לי לא מפריע אם כתוצאה מהשכנות הטובה המוני פועלים ופועלות מן הצד הפלסטיני יבואו לעבוד כאן, בשכר הוגן, בהגנה על שכרם, ועובדים מסוימים ממדינת ישראל יבואו לעבוד באזור ההוא, לרווחת התושבים. זו נראית לכם אידיליה, זו נראית לכם אוטופיה מופרזת, חברים?

באירופה, לפני 50 שנים, התרחשה שפיכות הדמים המחרידה ביותר בהיסטוריה. 50 מיליון איש נהרגו ונרצחו, בתוכם 6 מיליונים מבני עמנו, בעיונות חסרת תקדים. מעולם לא היתה עוינות קטלנית כזאת בין יהודים לערבים, כמו באירופה, והיום היא במצב של מעבר חד מברית ארצות אירופה לארצות-הברית של אירופה. מה שאפשרי שם לא אפשרי כאן? ההיסטוריה שלנו עם ערב היא לאין שיעור טובה יותר מן ההיסטוריה שלנו עם האוקראינים ועם הגרמנים ועם הצרפתים ועם רוב האירופים ששיתפו פעולה עם הפאשיזם הנאצי. זה העניין הגדול. ולכן אסור לעשות שום מהלך שיעמוד בדרכה של התקווה הזאת, שאפשר להגשימה – כאן וכמעט עכשיו.

אני אצביע נגד החוק.

הי"ר ד' טל:

תודה רבה. חברי הכנסת, כאמור, תשובת השר וההצבעה יהיו במועד אחר.

הצעת חוק הבחירות לכנסת ולראש הממשלה (תיקון מס' 35) (מועמדים בבחירות מוקדמות), התשנ"ט-1999

(קריאה ראשונה)

היו"ר ד' טל:

אנחנו עוברים להצעת חוק הבחירות לכנסת ולראש הממשלה (תיקון מס' 35) (מועמדים בבחירות מוקדמות), התשנ"ט-1999, של חברת הכנסת יעל דיין – קריאה ראשונה. יציג את ההצעה חבר הכנסת אפי אושעיה. בבקשה.

אפי אושעיה (העבודה):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, הצעת החוק היא הצעת חוק של חברת הכנסת יעל דיין שהתקבלה בוועדת החוקה. הצעת החוק באה לקבוע, שיהיה קיצור של התקופה הקובעת היום, שעל-פיה עובד מדינה צריך להתפטר 100 ימים לפני הבחירות, ולאפשר לעובד מדינה להתפטר רק עשרה ימים מהיום שבו נקבע המועד לבחירות.

אני רוצה להתוודות ולומר באופן אישי, שאני הגשתי הצעת חוק שקובעת, שעובד מדינה צריך להתפטר מתפקידו הממלכתי שנה לפני הבחירות לכנסת, אבל הצעתי מתייחסת לזמנים הרגילים, כשאין הקדמת בחירות. אני חושב, שעובד מדינה המכהן בתפקיד בכיר לא יכול לעסוק בתפקידו כעובד מדינה ובו בזמן לדאוג לעתידו הפוליטי. כך הוא לא ישרת את המטרות של התפקיד שלו. אבל הנה הוקדמו הבחירות, והעובדה שהוקדמו הבחירות יכולה לגרום עוול לאנשים, שהם אולי מהטובים שיש לנו בחברה הישראלית, שמועסקים בשירות המדינה ולא יכולים להתמודד. למשל, הרמטכ"ל לשעבר אמנון שחק – ואני מאחל לחבר הכנסת אהוד ברק, ולא לאמנון שחק, להיות ראש הממשלה –

נסים דהן (ש"ס):

חבל על הזמן. זו תפילת שווא.

אפי אושעיה (העבודה):

– אבל אני בהחלט מבקש לאפשר לו להתמודד ולהפסיד בכבוד, ולא למנוע ממנו את ההתמודדות מנימוקים טכניים, שהוא לא עומד במבחן החוק שקובע: 100 יום לפני הבחירות.

נסים דהן (ש"ס):

אין לו סיכוי. מאז שהכריז מלחמה על היהודים הדתיים, אין לו סיכוי. תבינו את זה, המערך.

חיים דיין (הליכוד-גשר-צומת):

— — —

אפי אושעיה (העבודה):

חברי הכנסת, הצעת החוק מונחת לפניכם. אני פונה אליכם ומבקש להצביע בעד הצעת החוק בקריאה ראשונה, מתוך תקווה שוועדת החוקה תזדרז ותכין את הצעת החוק לקריאה שנייה ולקריאה שלישית, כך שנוכל לאפשר לכל מי שרוצה להתמודד מקרב עובדי המדינה לעשות זאת, בתנאי שיודיע על כך תוך עשרה ימים מיום שבו נקבע מועד הבחירות. תודה רבה.

היו"ר ד' טל:

תודה רבה. חבר הכנסת שבח וייס, בבקשה. חברי הכנסת, אם יש מי מחברי הכנסת שנמצאים פה או שלא נמצאים פה, שרוצה לאשרר את ההשתתפות שלו בהצעת החוק הזאת, אנא להירשם. חבר הכנסת שבח וייס, ואחריו – חבר הכנסת סאלח סלים.

שבח וייס (העבודה):

אדוני היושב-ראש, זה מסוג החוקים, חברי, חבר הכנסת אפי אושעיה – חוק מאוד הגיוני בנסיבות שנוצרו. אנחנו לא רוצים ליצור מצב טכני, שהוא קטנוני אפילו בנסיבות של הקדמת הבחירות, כדי לעכב בעד אנשים פוליטיים ביסודם, להצטרף למערכת הבחירות.

אני גם לא חושב שכל העניין הזה של הצטרפות למערכת פוליטית למפלגות השונות היא מסוג הפשעים החמורים – כל ענייני הצינון וכן הלאה נראים לי קצת מוזרים, משום שאני רואה את זה על רקע תופעות אחרות. הנה למשל, יש פריימריס ואנחנו מנסים למנוע מצבים שהם על סף, חלילה, השחתת מידות. אז במפלגה שעושה פריימריס כמו המפלגה שלי, מאפשרים לחבר כנסת בודד שמתמודד ברשימה מרכזית להוציא רבע מיליון שקל, אני מודיע: לי אין, ואין לי יכולת להתרים, ואני לא הייתי שר ואינני רוצה להיות שר. אני רוצה, אם נשוב לשלטון, לחזור לתפקידי הקודם. אין גם סיבה לתרום לי, והמבין יבין. אז מי שמחפש צדק מוחלט במערכות בחירות – יש תחומים כל כך עדינים ורגישים שקשורים לממלכת הפריימריס, שאני בעדה מאוד בתנאים של מינימום הוצאות.

אנשים צריכים לשפוט אותנו על-פי מעשינו במשך שלוש-ארבע שנים כאן בכנסת, ולא על-פי יחסי ציבור של ערב בחירות. בסופו של דבר, אני אציע שמשרדי יחסי ציבור ומשרדי פרסום יבחרו לבדם את חברי הכנסת. יעשו כינוס של כל האנשים האלה, אספה, ויבחרו את חברי הכנסת – מי תקשורתי ומי פחות תקשורתי, מי מתוקשר וכל הדברים האלה. מה זה פה? השחתת מידות דמוקרטית מוחלטת.

החוק הזה הוא כל כך הגיוני, ואין בו שום כניסה לתחום או לסמטה אפלה וכן הלאה. יש אנשים טובים, כולם טובים, אנשים ונשים שרוצים לעסוק בפוליטיקה. אני לא אוהב את הביטוי הזה אנשים טובים. אנשים טובים זה מורים ומורות, מחנכים ומחנכות ורבנים ומדריכים ועובדי אדמה ועובדי כפיים. אנחנו שליחי ציבור; רוצים להיות שליחי ציבור.

עוד הערה, אדוני היושב-ראש, במסגרת 38 שניות, נעשה את זה ב-36 שניות. אני רוצה פעם נוספת לבוא ולומר לכם פה, לך, אדוני היושב-ראש, לנו, לציבור שאולי צופה בנו – הרעיון הזה, להחליט על הקדמת בחירות בחודש ינואר ולעשות אותן בסיבוב האחרון ביוני, זה דבר שבעתיד אסור שיתקיים. תקופה כזאת לא רק מכניסה אלמנטים של סף אלימות – היא מדלדלת את המערכת, הופכת אותה לפרסונלית, למוזרה, כל הזמן עוסקים בכל מיני אנשים, פורשים, לא פורשים, מתלבטים, מצטרפים; שום ויכוח אידיאולוגי, שום דבר רציני לא מתרחש. בינתיים – שיתוק מוחלט בתהליך השלום והסכם וואי; אין תקציב למדינה. פעם אחרונה שהכנסת הזאת יכולה להרשות לעצמה זלזול, דרדור כזה של מערכת בחירות בגלל חשבונות של סחבת זמן. תודה רבה.

היו"ר ד' טל:

תודה רבה לחבר הכנסת שבח וייס. אני מודה לך מאוד. חבר הכנסת סאלח סלים, בבקשה.

חיים דיין (הליכוד-גשר-צומת):

המפלגה שלכם הביאה את זה. הם הביאו את זה, לא אף אחד אחר.

שבח וייס (העבודה):

ביבי רצה ביולי, שכולם יהיו בחוץ-לארץ.

היו"ר ד' טל:

אחריו – חברת הכנסת תמר גוז'נסקי. האם חבר הכנסת חיים דיין נרשם? לא נרשם.

שבח וייס (העבודה):

אדוני היושב-ראש, על החוק הזה תהיה הצבעה?

היו"ר ד' טל:

על החוק הזה אכן תהיה הצבעה.

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

אדוני היושב-ראש, אני אדבר בשפה הערבית.

היו"ר ד' טל:

תפאדל.

נסים דהן (ש"ס):

קודם כול נצביע, נלך, ושידבר כמה שהוא רוצה.

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

(נושא דברים בשפה הערבית; להלן תרגומם לעברית:

אני רוצה לדבר בשפה הערבית במיוחד משום שמועד הבחירות מתקרב, כלומר – –

נסים דהן (ש"ס):

אתה מסביר להם עכשיו את החוק?

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

לא. משהו דומה.

– – בכל מערכת בחירות אנו רואים פנים חדשות ופנים ותיקות של אנשים הולכים ובאים, מברכים אתכם לשלום. בבקשה. אנחנו רוצים את האמביציות שלכם הפעם. אנחנו רוצים להצביע יחד. למי, אחי? אנו שואלים אותו למי, והוא אומר לך שלמפד"ל. טוב, יאללה, הפעם הזו נסלח לך. אני כאן,

בכנסת, ואנשים שואלים אותי, איך ייתכן שערבי מצביע למפד"ל, אתה יכול להסביר לנו? האלוהים שלך לא יכול להסביר לך, לא מבחינה רעיונית, לא מבחינה אידיאולוגית, לא מבחינה פוליטית ולא משום בחינה. אמור לי, תסביר לי, אני יהודי, תסביר לי איך ערבי מצביע למפד"ל. מה הקשר? יכול להיות שיש קשר? בחיי, אף אחד לא יכול להבין אותו, אף אחד לא יכול להבין אותו. פעם אחת שאלתי בן-אדם נורמלי, למה אתה מצביע למפד"ל? למה?

מקסים לוי (הליכוד-גשר-צומת):

מה יש לך עם המפד"ל?

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

אני מתחיל אחד אחד.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

תיכף הוא יגיע לגשר.

עזמי בשארה (חד"ש-בל"ד):

למה חברי ש"ס כל כך צוחקים?

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

(נושא דברים בשפה הערבית; להלן תרגומם לעברית:

אחר כך אדבר על ש"ס, אתם, גם בכם יש ברכה.

יבואו ויגידו לך: מפד"ל. למפד"ל יש העמדה המדינית הגרועה ביותר מבין כל המפלגות בישראל. אני אומר לציבור הערבי, שיש מפלגה גרועה יותר מהליכוד, והיא המפד"ל. המפד"ל בעד הכיבוש, המפד"ל בעד ההתנחלויות, המפד"ל בעד גירוש העם הפלסטיני מאדמתו, המפד"ל רוצה את ארץ-ישראל השלמה. והיא לוקחת 20,000 קולות מהערבים. בושה, בחיי בושה. 20,000 קולות הם לוקחים מהערבים. כלומר, חבר כנסת אחד שלם. מישהו שואל פעם אחת, אני –

חיים דיין (הליכוד-גשר-צומת):

אבקש להביא קצרנית בערבית, כדי שאוכל לקרוא את הדברים בפרוטוקול.

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

אתה תקרא.

חיים דיין (הליכוד-גשר-צומת):

היא לא כותבת.

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

גם בעברית אתה לא מבין. 20 שנה מדברים פה בעברית ואתה לא מבין בעברית. יש בעיה שאתה לא מבין ערבית?

חיים דיין (הליכוד-גשר-צומת):

— — — חוץ מאשר לגדל את הדירים באעבלין.

היו"ר ד' טל:

בבקשה לסיים.

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

הפריעו לי הרבה, אדוני היושב-ראש.

היו"ר ד' טל: עוד דקה.

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

— אני שואל אותך, אחי, הצבעת למפד"ל? למה עשית את זה? אתה יודע בכלל מה זה המפד"ל? המפד"ל רוצה התנחלויות. אמר לי: הצבעתי למפד"ל. אני יודע מה זה המפד"ל? בחיי, הצבעתי רק בגלל אבו-עבדאללה, אלה חיים אלה? כשאתה מצביע למפד"ל זה כאילו שאתה אומר להם שאתה מסכים עם המדיניות שלהם, שימשיכו בדרך שלהם, כן, שימשיכו להכות בערבים, להרוג בהם, לכבוש שטחים ולהרחיב את ההתנחלויות. עד מתי ישימונו ללעג בצורה כזו, עד מתי? אני רוצה להזהיר ולומר לך, שהציבור הערבי נרתם לקבלנים האלה ולקבלנים ההם.

אחי, היזהרו לכם מאלה. כל אחד פועל לפי האינטרס האישי שלו, ובסוף מביא קולות שיש בהם השפלה כלפינו, השפלה כלפי עמנו, השפלה של אחד המצביע עבור התליין שלו, השפלה של אחד, התפלל לנביא, נסים, המצביע עבור מי שרוצה לעקור את שורשיו. מה זה? מה זה? זו הצבעה פוליטית, ובהצבעה כזו, לאיזו מפלגה, אתה אומר שאתה תומך בה ובעמדותיה, מעשיה והתנהגותה, אתה אומר לה להמשיך בדרכה. האם אנחנו יכולים לתמוך במפלגות מסוג זה? אנחנו חייבים להגיע לשלב בו נאמר לקבלנים אלה, שיתרחקו מאתנו, שהם ממיטים בוסה עלינו ועל עמנו. אתם לא היתרחקו מאתנו. היתרחקו מאתנו.)

הי"ר ד' טל:

שוכראן. תודה רבה לחבר הכנסת סאלח סלים.

קודם עלה מישהו על הדוכן הזה, אני חושב שאדוני אמר שחבר הכנסת אלון שחקן גדול.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

יש לנו בית-ספר לדרמה.

הי"ר ד' טל:

תיאטרון האבסורד. חברת הכנסת תמר גוז'נסקי, בבקשה.

נסים דהן (ש"ס):

— — —

הי"ר ד' טל:

הוא מבין למה הם מצביעים ש"ס, אבל מפד"ל הוא לא מבין למה.

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

ש"ס – בפעם הבאה.

היו"ר ד' טל:

דיר באלכ.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, הצעת החוק – – –

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

ראית שאני מגיע ומיד סיימת.

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

רציתי להמשיך לדבר אבל היושב-ראש הפסיק אותי.

היו"ר ד' טל:

חברי הכנסת. חבר הכנסת סאלח סלים. חבר הכנסת בויס. חבר הכנסת סלים, היושב-ראש הוסיף לך דקה ו-40 שניות. בפעם הבאה אני אוריד אותן ואתן לך בדיוק את הזמן ואז לא תהיינה לכם טענות. חברת הכנסת גוז'נסקי, בבקשה.

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

למה, אין לי טענות. אני נותן לו תשובה שנגמר הזמן שלי.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, הצעת החוק שהונחה לפנינו לא נוגעת ישירות למפלגתי ולסיעתי, כי לנו אין הבעיה של פקידי בכירים שערב הבחירות החליטו להתפטר. אבל הבעיה קיימת והבעיה אינה בזה שאנחנו מאפשרים בבחירות מוקדמות לאישים שממלאים כיום תפקידים במינהל הצבאי או במינהל האזרחי, להתמודד בבחירות. הבעיה העיקרית שאני רואה, שיש הרבה מאוד פקידי בכירים שעוד בהיותם בתפקיד, בעצם מתכוננים לבחירות.

בזמני הגשתי תלונה בנושא הזה ליועץ המשפטי לממשלה על אחד הפקידי הבכירים. לצערי הרב, העניין הועבר לנציב שירות המדינה, ונציב שירות המדינה אמר שזה לא נורא. מדובר בפקיד בכיר שעשה חוג בית. שאלתי: הייתכן? הייתכן שפקיד בכיר יעשה חוג בית? אני חושבת שאין לנו בכלל של שירות אזרחי. אנשים שעובדים במשרד ראש הממשלה חושבים שהם civil service מושגים של עובדים במפלגת הליכוד במקרה הזה, או במקרה הקודם במפלגת העבודה. אין בכלל הבנה, שאם אתה בתפקיד של עובד ציבור אתה לא יכול לעסוק בפעילות מפלגתית פוליטית.

אני חושבת שהיום הנושא הזה נעשה יותר קשה ויותר מסובך, מאחר שהפוליטיזציה הזאת של התפקידים מגיעה כנראה לשיא. כאשר אנשים נבחרים לתפקידים בכירים כפקידים בגלל קרבתם, ובגלל קרבתם ותפקידם הם אחר כך בעצם גם נכנסים לכנסת, או ייכנסו לרשימה לכנסת. כל זה על רקע של אדם אחד, מנהיג, שבעצם במידה רבה קובע את הרכב הרשימה. זה נכון גם בליכוד וגם בעבודה.

חבר הכנסת סאלח סלים דיבר על קבלני קולות בהקשר אחר, אבל מה עם קבלני הקולות עכשיו, בפריימריס שמתנהלים עכשיו? מה אתם? מה עם אלה שמארגנים לעצמם הצבעה במרכז שיש בו 3,000 איש? לדעתי, אנחנו לאט לאט מידרדרים למצב שבו מקום בכנסת הוא בעצם נרכש לא בזכות מעשים ותרומה לחברה, אלא בזכות הקשרים הנכונים לפני הבחירות ובזכות היכולת להוציא הרבה כסף על שכירת אותם קבלנים.

אני חוששת, שהמצב הזה יוריד ויפגע ברמתה של הכנסת, וכל זה עוד לפני שדיברנו על מה שאתמול הזהיר מפניו קצין בכיר לשעבר במשטרה – אפשרות של חדירת גורמים עבריינים. את זה אני כרגע מורידה.

לכן, חברי הכנסת, אני אתמוך בהצעת החוק הזאת, אבל אני חושבת שהיא לא עוזרת לנו בשום דבר לפתור את הבעיה המרכזית שעליה דיברנו.

היו"ר ד' טל:

תודה רבה. חבר הכנסת חיים דיין הוא אחרון הדוברים. בזה נחתום את הדיון ואת הישיבה היום.

חיים דיין (הליכוד-גשר-צומת):

סאלח, אני מדבר עכשיו.

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

דבר בעברית, העיקר שנבין. לא חשוב באיזו שפה תדבר, חשוב שנבין. הרי שמעת שלא מבינים את הנשמע ולא מבינים את הנקרא. זה מה שחשוב.

חיים דיין (הליכוד-גשר-צומת):

אתה יודע כמה עולה לסטודנט שנת לימודים ב"הבימה"? הרבה מאוד כסף. אתה סטודנט – – –

היו"ר ד' טל:

הוא הבמאי, הוא לא הסטודנט.

חיים דיין (הליכוד-גשר-צומת):

הוא הבמאי, הוא השחקן, אבל הוא השתפר בתור חבר כנסת. אני זוכר אותו בימים הראשונים שהוא הגיע לכאן, איך הוא גמגם, אבל מאז שאפשרו לו לדבר בערבית הוא שכח מה זה עברית.

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אכן יש צדק בחוק שבא ונותן אפשרות גם לאותם פקידים ולאותם עובדים בשירות המדינה להצטרף למעגל הנבחרים ולמעגל המתמודדים בכל אזור ובכל מפלגה, בכך שלא נוטלים ממנו את הזכות להתמודד באותם 100 הימים.

החוק הזה לא בא לשמור על אפשרות של מקרה שראש הממשלה בא לנשיא ואומר לו שהוא מפזר את הכנסת. במקרה כזה הבחירות היו מתקיימות בתוך 60 יום. מה היה קורה במצב הזה? האם עובד מדינה היה יכול לקום ובתוך עשרה ימים מרגע ההכרזה לארגן את עצמו למערכת בחירות כשבעצם בחוק זה לא מעוגן? אנחנו מדברים על 100 ימים והכול טוב ויפה, אבל מה קורה לגבי 60 יום? החוק לא נותן שום גיבוי למצב שבו ראש הממשלה הולך לנשיא ואומר לו שהוא מפזר את הכנסת; נכון, חבר הכנסת שבח וייס?

שבח וייס (העבודה):

אצלנו המפלגה פתרה את זה, וכדי לבחור בפריימריס אתה צריך להיות חבר מפלגה.

חיים דיין (הליכוד-גשר-צומת):

אני מדבר על חוק במדינת ישראל.

שבח וייס (העבודה):

כדי לבחור בפריימריס אתה צריך להיות חבר מפלגה וכדי להיבחר אתה יכול מחר להיכנס – – –

חיים דיין (הליכוד-גשר-צומת):

אני מדבר על עובדה שהחוק בא ואומר, שכל עובד מדינה, ברגע שהוא הולך לבחירות מוניציפליות ולבחירות למפלגה במדינת ישראל, הוא חייב להתפטר 100 ימים לפני מערכת הבחירות. החוק הזה אומר: עשרה ימים לפני.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

עשרה ימים מאז שהכריזו.

חיים דיין (הליכוד-גשר-צומת):

מאז שהכריזו, אבל מה קורה במצב שבו ראש הממשלה הולך לנשיא ואומר לו שבתוך 60 יום הוא הולך לבחירות? אז הוא צריך להתפטר עשרה ימים אחרי, כלומר, נשארים לו 50 יום. בואו נצא מנקודת הנחה שקיימות מפלגות חדשות שרוצות לרשום את עצמן כמפלגה חדשה. הן צריכות 14 יום ויש ערעור – – –

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

לא יספיקו.

חיים דיין (הליכוד-גשר-צומת):

לא יספיקו. לכן החוק לא טוב, וצריך לתקן את החוק לגבי השאלה, מה קורה במצב של 60 יום – אם אנחנו מוכנים ללכת ל-60 יום, האם 100 יום נחשב כדבר דמוקרטי לכל אזרח במדינת ישראל? האם 120 יום זה דבר דמוקרטי במדינת ישראל? להערכתי, אם ראש הממשלה היה נוקט את הצעד הזה והולך בתוך 60 יום, אף אחד לא היה יכול להקים מפלגה, גם אלה שמשרתים בשירות המדינה שהיו רוצים להתמודד לא היו מצליחים להתמודד.

שבח וייס (העבודה):

אז מה? בכל ארצות התרבות באירופה הבחירות מתקיימות תוך שלושה שבועות מיום ההכרזה.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

אבל אז פקיד לא יכול להיבחר.

שבח וייס (העבודה):

אז יחכו עוד ארבע שנים.

חיים דיין (הליכוד-גשר-צומת):

אבל אף פקיד לא יכול להתפטר, אתה מונע מאחרים את הדמוקרטיה. אתה מונע ממנו את הזכות הדמוקרטית ללכת למערכת הבחירות.

אני רוצה לסכם דבר שמעיק על לבי. נוצר מצב, שבכל מערכת בחירות – וזה הדבר היותר כואב לי, כשאנחנו יושבים כל שנה על חוק התקציב מקצצים דבר ראשון דווקא בשכבות החלשות. והנה פה 180 מיליון שקלים מדינת ישראל צריכה להוציא על מערכת הבחירות, והם נגזרים בעצם מקופת המדינה. זה במקום לתת לאותן שכבות חלשות – – –

היו"ר ד' טל:

מה זה 180? זה 450.

חיים דיין (הליכוד-גשר-צומת):

אני יודע שזה 180. אם זה 480, אז אני עוד יותר מורט את שערותי.

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

— — —

חיים דיין (הליכוד-גשר-צומת):

אתה רואה, אני לא יושב בוועדת הכספים, אבל כמו שאני קורא בעיתון – 180 מיליון, גם זה לא סכום קטן – – –

נסים דהן (ש"ס):

רק מתקציב המדינה זה 180.

חיים דיין (הליכוד-גשר-צומת):

– – – ופה מדברים על חצי מיליארד שקלים. תתארו לכם כמה משפחות בקו העוני זה היה מרים, כמה ילדים עניים זה היה מאכיל.

נסים דהן (ש"ס):

למה לא הצבעת אתנו לא להקדים את הבחירות?

חיים דיין (הליכוד-גשר-צומת):

אני הצבעתי נגד.

להערכתי, אדוני חבר הכנסת וייס, אתה התייחסת כאן לדבר מאוד חשוב, לכל הנושא המניפולטיבי. אתה אומר: לי אין הקבלנים, לי אין האנשים שמשקיעים את הכסף הזה; אני עובד כאן כמחוקק, ועל-פי זה תבחנו אותי. אם אנחנו היינו מחוקקים כאן חוק שמאפשר ל-50% מאוכלוסיית מדינת ישראל להיבחר דרך המחוזות ולא דרך המפלגות, להערכתי היינו מגיעים לתוצאות מרחיקות לכת, ואנשים שהיו משקיעים לטובת האוכלוסייה, הם אלה שהיו נבחרים לכנסת כדי לשרת את העם.

היו"ר ד' טל:

אני מודה לך מאוד.

אנחנו עוברים להצבעה על הצעת חוק הבחירות לכנסת ולראש הממשלה (תיקון מס' 35).

אפי אושעיה (העבודה):

סיכום.

היו"ר ד' טל:

אתה מוכרח?

אפי אושעיה (העבודה):

יש לי פריימריס.

היו"ר ד' טל:

לחבר הכנסת אפי אושעיה יש פריימריס – – –

נסים דהן (ש"ס):

היושב-ראש קורא לכל הציבור בפריימריס לבחור באפי אושעיה.

אפי אושעיה (העבודה):

תודה רבה לך, חבר הכנסת דהן.

היו"ר ד' טל:

אני מבקש לא לעשות תעמולת בחירות פה באולם המליאה.

אפי אושעיה (העבודה):

אולי תיתן לו דקה מהמיקרופון בצד?

רבותי חברי הכנסת, הרביתם פה לדבר על הפריימריס, ואני רוצה לומר רק משפט אחד בעניין הזה. תראו, אם המדד לבחירה לכנסת היה חריצות, הצעות חוק, הצעות לסדר וטיפול באזרח, חבר הכנסת וייס היה נבחר ראשון ברשימת העבודה לכנסת, חברת הכנסת גוז'נסקי היתה נבחרת במקום הכי גבוה האפשרי, ידידי סאלח סלים, יושב-ראש סיעה היה נבחר בוודאי, וחבר הכנסת דהן בוודאי ובוודאי היה נבחר, אולי הכי גבוה. אבל קנה המידה הוא מי מדליף לעיתון ביום חמישי, מי ביום שישי נמצא בכותרות ברדיו ובטלוויזיה ומי בערב מופיע אצל דן שילון וביום ראשון אצל אמנון לוי.

למשל, תרשו לי במלוא הצניעות, בכנסת הזאת אני העברתי 12 הצעות חוק. זה הרבה; נכון, חבר הכנסת וייס?

שבח וייס (העבודה):

חוקים סוציאליים.

אפי אושעיה (העבודה):

רוב העשייה שלי עסקה בטיפול באזרח ברמת השטח. נתתי ביטוי לרצונות שלהם ברמה הלאומית. אבל כשאתה הולך להתמודד לכנסת, המאבק הוא מאבק כוחני, ואני מקבל את זה, זה חלק מהפוליטיקה. אבל אמרה גם חברת הכנסת גוז'נסקי, שזה מאבק עם אמצעים, ולא תמיד בדרכים שוות.

שבח וייס (העבודה):

זה מאבק כספי. לי למשל אין פרוטה כדי לעשות את כל השטרות האלה.

אפי אושעיה (העבודה):

נכון. חבר הכנסת וייס, לך אין פרוטה ולי אין חצי פרוטה. מה לעשות, שפר עלי גורלי, יש לי הורים יוצאים מן הכלל, אבל שניהם פועלים שמשתכרים שכר מינימום. באתי משכונה קטנה בנתניה, אני לא גר ליד חוף הים בווילה גדולה עם הרבה כסף, ולא יכול לקחת יועצי תקשורת, פרסום, דואר וכיוצא באלה, אלא לבוא ולהציג עשייה. אבל העשייה הזאת אין לה תמורה, כי הציבור מתרשם ממה שאתה עושה ברגע האחרון.

נסים דהן (ש"ס):

יש לי עצה פשוטה – תצטרף לש"ס.

היו"ר ד' טל:

או שיבטלו את הפריימריס.

אפי אושעיה (העבודה):

יש מקומות, כמו בש"ס, שהרב עובדיה קובע את הנבחרת שלו.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

ואז הוא מתחשב בחקיקה?

אפי אושעיה (העבודה):

לא. אבל הוא הצליח לפחות ברשימה. אנחנו רואים שחברי הכנסת הם פעילים. חבר הכנסת דהן נבחר במקום העשירי ברשימה, והוא מחברי הכנסת הבולטים.

היו"ר ד' טל:

מקום תשיעי, לא עשירי.

אפי אושעיה (העבודה):

מקום תשיעי, סליחה.

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

אבל היא באמת רשימה מוצלחת.

אפי אושעיה (העבודה):

מוצלחת מאוד. וידידי היושב-ראש, חבר הכנסת דוד טל, הוא אות ומופת. זאת אומרת, שלא תמיד ועדה מסדרת היא ועדה גרועה. אבל תארו לעצמכם שהיינו צריכים לבוא לוועדה מסדרת משלנו, של

בני-תמותה רגילים, שצריכים לעמוד בפני לחצים – שהרי הלחצים האלה אינם על הרב עובדיה – איזו רשימה מעוותת היתה יוצאת לנו. לכן אנחנו הולכים למבחן של הבחור במפלגת העבודה. 170,000-160,000 בוחרים ברחבי הארץ, ברמת המחוז שלי – 25,000 בוחרים.

אבל אני אומר שהבוחר הישראלי התבגר. אני חושב שיש לו שיקול דעת להעריך גם עשייה ממשית בכנסת ואיך חבר הכנסת ייצג את הציבור שלו.

שבח וייס (העבודה):

יש בכך תמימות קסומה.

היו"ר ד' טל:

ולכן הוא יבחר עוד פעם.

אפי אושעיה (העבודה):

לגבי הצעת החוק של חברת הכנסת יעל דיין, שהבאתי לקריאה ראשונה, אני מבקש לומר לכם, שכל ההערות שנשמעו על-ידי חברי הכנסת יילקחו בחשבון בהכנה לקריאה שנייה ושלישית. לפיכך, אני מבקש את תמיכתכם. תודה.

היו"ר ד' טל:

אנחנו עוברים להצבעה על הצעת החוק של חברת הכנסת יעל דיין, הצעת חוק הבחירות לכנסת ולראש הממשלה (תיקון מס' 35) (מועמדים בבחירות מוקדמות), התשנ"ט-1999. אפשר להצביע.

הצבעה מס' 11

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לוועדה – 7

נגד – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הצעת חוק הבחירות לכנסת ולראש הממשלה (תיקון מס' 35) (מועמדים בבחירות מוקדמות), התשנ"ט–1999, לוועדת החוקה, חוק ומשפט נתקבלה.

היו"ר ד' טל:

שבעה בעד, אין מתנגדים, אין נמנעים. הצעת החוק תועבר לוועדת החוקה, חוק ומשפט של הכנסת.

חברי הכנסת, בזה תמה הישיבה היום. מליאת הכנסת תשוב ותתכנס, בעזרת השם, מחר – יום ד', ג' בשבט התשנ"ט, 20 בינואר 1999. ישיבת הכנסת נעולה.

הישיבה ננעלה בשעה 18:54.